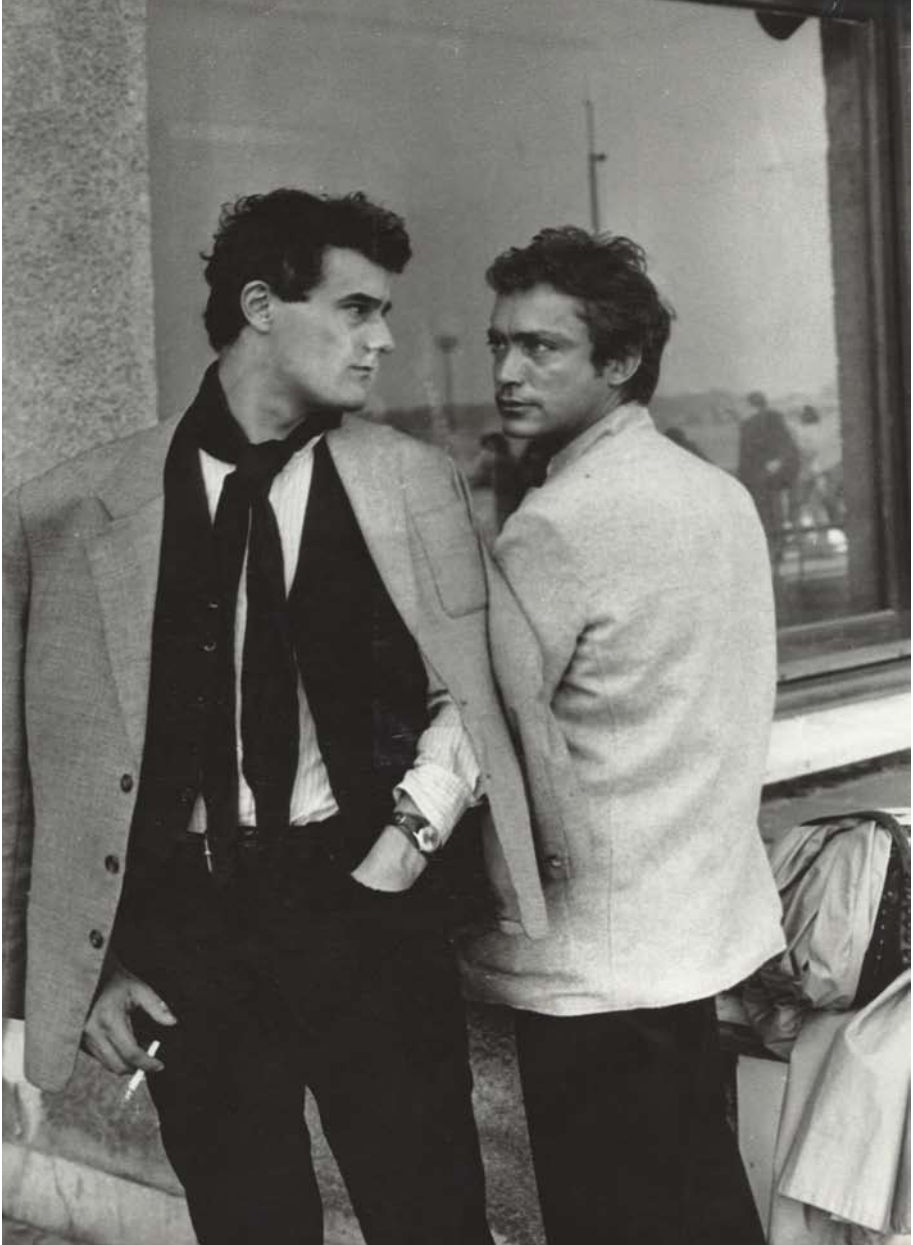

Hommage à Bódy Gábor (1946-1985)

lumú 2006

Bódy Gábor a *Psyché* forgatásán / Gábor Bódy at the shooting of *Psyche*, 1979

Hommage à Bódy Gábor (1946–1985)

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art

2006. szeptember 22 – október 1.
22 September – 1 October 2006

Kurátor / Curator

Dr. BAKSA-SOÓS Veronika

Köszönetnyilvánítás / Special thanks to:

BALÁZS Kata, CSERHALMI György, DOBAI Péter, FARKAS Rita, FAZEKAS Eszter, GYÜREI Vera, HILDEBRAND István, KODOLÁNYI Sebestyén, PETERNÁK Miklós, TÁLASI Gábor, TARR Béla, Can TOGAY és VIG Mihály.

Szerkesztő / Editor: Dr. BAKSA-SOÓS Vera
Angol fordítás / Translation: CSEJTEI Orsolya, Adèle EISENSTEIN, SZEKERES Andrea
A magyar nyelvű szöveget lektorálta / Hungarian proofreading: DÓZSAI Rita, LÁJER Vera
Az angol nyelvű szöveget lektorálta / English proofreading: DÓZSAI Rita, SZEKERES Andrea
Grafika / Design: ELN Ferenc
Nyomda / Printed by: STÁDIUM Nyomda
Kiadó / Publisher: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
Felelős kiadó / Responsible publisher: NÉRAY Katalin
Példányszám: 2000 / Published in 2000 copies

© Bódy Gábor örökösei / Successors of Gábor Bódy and the authors
© Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

A borítón / On the cover: Bódy Gábor, Udo Kier • Budapest, 1977

Hommage à Bódy Gábor (1946–1985)

Bódy Gábor 2006-ban lenne 60 éves. A hetvenes és nyolcvanas évek egyik legtehetségesebb filmrendezője kísérleti filmjeivel és elméleti írásaival a kortárs képző- és fotóművészet képi kifejezőmódjára is jelentős hatást gyakorolt. A hagyományos műfajok mellett Bódy lett a művészi videó magyarországi megteremtője, valamint nevéhez fűződik az első nemzetközi videomagazin, az *Infermental* létrehozása is. Az évforduló alkalmából a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum tíznapos eseménysorozatot: megemlékező kiállítást, retrospektív vetítéssorozatot, továbbá szimpóziumot, könyvbemutatót, kerekasztal-beszélgetést, valamint koncerteket, felolvasásokat szervez. Az Akadémiai Kiadó Bódy Gábor: *Egybegyűjtött filmművészeti írásai I-III.* első kötetét Zalán Vince szerkesztésében a megnyitó alkalmából mutatja be.

A múzeumi környezetben berendezett nézőterek és az időtlenség érzetét keltő, folytonosan pergő filmek sorával folytatódik a „Bódy-emléknapok” hagyománya, érzékeltetve a képzőművészet és a filmművészet határainak átjárhatóságát. Az első emlékvetítést 1986-ban nem sokkal Bódy halála után, a Múcsarnok szervezésében tartották az Ernst Múzeumban; majd tíz évvel később, 1995-ben a Képművészeti Múzeum válogatásában a Toldi moziban vetítették a Bódy életmű jelentős darabjait, mely alkalomra Bachman Gábor elkészítette – szüntelenül fekete-fehér videomunkákat sugárzó, képcsövekből álló – *Bódy-síremlék* című installációját, a Dorottya Galériában. „A videó-síremlék projekt, vagy ha úgy tetszik, videó-sírfelirat, egyetlen művészi gesztus részéről, amelyet megvalósításra méltónak találok” – foglalta össze alkotói szándékát Bachman. Az oszághatárokon túl 2004-ben Tokióban a Filmexen, illetve 2005-ben Lengyelországban az Era Nowe Horyzonty rendezésében vetítették Bódy Gábor munkáit.

A Ludwig Múzeum hat termében tematikusan összeállított installációk láthatók Bódy filmjeiből és videóiból, melyek a teljes életművet átívelik. A filmművészeti alkotások közül láthatók játékfilmjei, kísérleti filmjei, filmnyelvi tanulmány munkái, videoművészeti variációi, valamint saját nemzetközi videofolyóirata (*Infermental*) és videokönyve (*Axis*).

Retrospektív vetítéssorozat a Ludwig Múzeumban

Vetítések: 2006. szeptember 22 – október 1., hétfő kivételével naponta 14–22 h

Helyszín: I. emelet, Auditórium

Bódy Gábor filmjei tíz napon keresztül, meghatározott műsorrendben tekinthetők meg a Ludwig Múzeum „mozitermében”. A folyamatosan zajló vetítéseken a Magyar Nemzeti Filmarchívum digitalizációs programja keretében elkészült DVD lemezekről vetítjük a nagyjátékfilmeket (*Amerikai anizs*, *Psyché*, *Kutya éji dala* és a társszerzőként jegyzett: *Agitátorok*), számos ritkán látható rövidfilmet (*A harmadik*, *Tradicionális kábítószerünk*), a tévéjátékokat (*Katonák*, *Krétakör*, *Hamlet*), az oktatófilmeket (például a *Filmiskola*), valamint különböző videomunkákat (*A démon Berlinben*, *Testvérek*, *A tűsz*).

Retrospektív vetítéssorozat az Örökmozgó Filmmúzeumban

A nagyjátékfilmek 35 mm-es filmvetítése

2006. szeptember 22., 23. és 24. 18 h

Szimpozium Bódy Gábor emlékére

2006. szeptember 22., péntek 14–18 h • Helyszín: I. emelet, Auditórium

Program:

Az ELTE Filmelméleti és Filmtörténeti Tanszékének hallgatói (Varga Zoltán, Kandó Eszter, Herczeg Eszter, Besze Flóra, Deák László) értekeznek Bódy Gábor egy-egy jelentős filmes munkájáról.

Házigazda: Dr. Kovács András Bálint, egyetemi docens (ELTE Művészetelméleti és Média-kutatási Intézet)

Élőadás-sorozat Bódy Gábor filmesztétikai és filmnyelvi tevékenységéről

2006. szeptember 30., szombat 14 h • Helyszín: I. emelet, Auditórium

Program:

1. Peternák Miklós tanszékvezető (MKE Intermédia Tanszék): Bódy Gábor pedagógiai

tevékenysége a *Filmiskola* című oktatófilm kapcsán

2. Sopsits Árpád filmrendező és Békés Rozi grafikus: a *Mozgástanulmányokról*

3. Tímár Péter filmrendező: a *Privát történelemről*

Moderátor: Varga Balázs, filmesztéta

Kerekasztal-beszélgetés (Is-Is Randevű)

2006. szeptember 30., szombat (lumú 10-10-ig), 17 h • Helyszín: I. emelet, Kék terem

Bódy Gábor *Nárcisz és Psyché* című filmje – a hosszú változat műhelytitkai

Résztevők: Cserhalmi György színművész, Gelencsér Gábor filmesztéta és Fazekas Eszter, a Magyar Nemzeti Filmarchívum munkatársa.

Alszanak a statiszták Zénés emlékezés Bódy Gáborra

2006. szeptember 30., szombat 20.30–22 h • Helyszín: I. emelet, Üvegterem

Közreműködik: a Sziámi zenekar Vendégek: Bárdos Deák Ági, Darvas Ferenc

A megemlékezés során a Sziámi-, URH-, Kontroll-számok mellett részletek hangzanak el Mahler Gyermekek gyászdalaiból.

Bódy Gábor az *Agitátorok* című filmben
Gábor Bódy in *Agitators*, 1969

Hommage à Bódy Gábor (1946–1985)

Gábor Bódy would have turned 60 in 2006. One of the most talented film directors of the sixties and seventies, with his experimental films and theoretical writings, he exercised a significant influence on the mode of visual expression in visual art and photography, in particular. Alongside the traditional genres, Bódy was to be the Hungarian creator of video art, and the establishment of the first international video magazine, *Infermental*, is also associated with his name. On the occasion of this anniversary, the Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art organises a memorial, retrospective exhibition and screening series, to be accompanied by a symposium, a book presentation, a panel discussion, concerts and readings. To coincide with the vernissage, Akadémiai Kiadó (Academic Publishers Hungary) presents the first volume of the collected film aesthetic writings of Gábor Bódy, to be ultimately published in three volumes, and edited by Vince Zalán.

The tradition of “Bódy memorial days” continues with auditoriums arranged within the museum milieu and the series of perpetually rolling films, providing the sensation of timelessness, and making palpable the permeability of the borders of visual art and film. The first memorial screenings took place in 1986, not long after the death of Bódy, organised by the Műcsarnok/Kunsthalle Budapest and held in the Ernst Museum (then operated by the Műcsarnok); ten years later, in 1995, as selected by Képárnyék, the most significant works of Bódy's oeuvre were screened at the (BBS) Toldi Cinema, and on the same occasion, Gábor Bachman produced his installation – composed of picture tubes radiating uninterrupted black-&-white video works – entitled *Bódy-sepulchre*, at the Dorottya Gallery. “*The video-sepulchre project, or if you like, video-epitaph, is the only artistic gesture on my part that I have found worthy of realisation*” – thus Bachman summarised his artistic intention. Outside the borders of Hungary, Gábor Bódy's works have been screened in 2004 in Tokyo at *Filmex*, and in 2005 in Poland, as organised by Era Nowe Horyzonty.

In the autumn of 2006, six installations of Bódy's films and videos, thematically arranged, are on view in the exhibition halls of the Ludwig Museum, spanning the complete life-work of the artist. Among the works of filmic art, feature films, experimental films, film language studies, video art variations, as well as his own international video magazine (*Infermental*) and video-volume (*Axis*) are presented.

Retrospective Screening Series in the Ludwig Museum

Screenings: September 22 – October 1, every day 2 pm–10 pm, except Mondays

1st floor, Auditorium

In the auditorium of the Museum, all of the feature films will be shown in continuous screenings – on DVD, as transferred within the framework of the digitalisation programme of the National Film Archive – on multiple occasions (*American Torso/Postcard*, *Psyche*, *The Dog's Night Song* and also *Agitators*, for which he is indicated as co-author). Numerous short films rarely on view (*Our Traditional Dope*, *The Third*), TV plays (*Soldiers*, *Chalk Circle*, *Hamlet*),

educational films (e.g., *Film School*), as well as video works (*The Demon in Berlin, Brother and Sister, The Hostage*) will be presented.

Retrospective Screening Series in the Örökmozgó Film Museum

Screening of the feature films in their 35 mm versions

September 22–24, from 6 pm

Symposium to the Memory of Gábor Bódy

September 22, Friday 2 pm–6 pm 1st floor, Auditorium

Program: Students of the Film Theory and Film History Faculty of ELTE (Zoltán Varga, Eszter Kandó, Eszter Herczeg, Flóra Besze, László Deák) will discuss each of Gábor Bódy's significant filmic works within the event. The Bódy Symposium will be moderated by Dr. András Bálint Kovács, university docent (ELTE Art Theory and Media Research Institute).

Lecture Series and Panel Discussion

September 30, Saturday 2 pm–7 pm

On the closing day of the exhibition, within the event series programme, lumú 10-10, a lecture-series focusing on Gábor Bódy's film aesthetic and film language activity and panel discussion (*Is-Is rendez-vous / rendez-vous vis-à-vis*) will take place.

Lectures

2 pm–5 pm 1st floor, Auditorium

1. Miklós Peternák (university docent, founding head of the Intermedia Department, Hungarian Academy of Fine Arts [MKE]), lectures on Gábor Bódy's pedagogical activity, in connection with the educational film, *Film School*;
  2. Rozi Békés (graphic artist) and Árpád Sopsits (film director) speak on their collaborative work with Bódy, in connection with *Motion Studies*;
  3. Péter Tímár (film director), who collaborated with Gábor Bódy on a number of his films, will speak about the realisation of their joint film, *Private History*.
- Moderator of the event is Balázs Varga (Metropolis film journal, National Film Archive).

Panel Discussion

5 pm–7 pm 1st floor, Blue Hall

In the framework of the *Is-Is Randevú*, György Cserhalmi (actor) and Gábor Gelencsér (film aesthetician), as well as Eszter Fazekas (National Film Archive), will reveal the studio secrets of the longest version of *Psyche*.

Memorial concert by Péter Müller Sziámi

September 30, Saturday 8:30 pm–10 pm 1st floor, Glass Hall

Guests: Bárdos Deák Ági, Darvas Ferenc.

Besides the performances of Sziámi, URH and Kontroll, selections from Songs on the *Death of Children* by Mahler will be played during the commemoration.

GELENCSÉR GÁBOR

A kozmikus szem mozgástanulmányai

Bódy Gábor (1946–1985)

Bódy Gábor rövid művészi pályafutása, ám annál gazdagabb alkotói életműve szabálytalan, már-már megmagyarázhatatlan jelensége a Kádár-kori Magyarország kultúrájának, ugyanakkor mind a filmek szellemisége, mind a szerző sorsa elválaszthatatlan a korszaktól. Egy tragikussá növelt és univerzalizstikussá tágított, nagyszabású nemzeti, generációs és létdráma bontakozik ki a filmek kockáin és az életrajz lapjain – egy kisszerű korban. Bódy nagyformátumú személyiség volt. Maga alá gyűrte a körülményeket, átszakította a gátakat, kitört a szűkös keretek közül, de ennek az volt az ára, hogy maga is része legyen a rendszernek, s ez a rendszer végül is felőrölte, elpusztította őt. Megpróbált egyszerre kint és bent lenni – ennek köszönhetően létrejött egy jelentékeny életmű, amely korántsem teljesebbé tehető ki. Lenyűgözően gazdag, változatos, nyitott, romantikus értelemben vett *töredékkel* állunk tehát szemben, amely elemeiben minduntalan egyetemességre, teljességre tört.

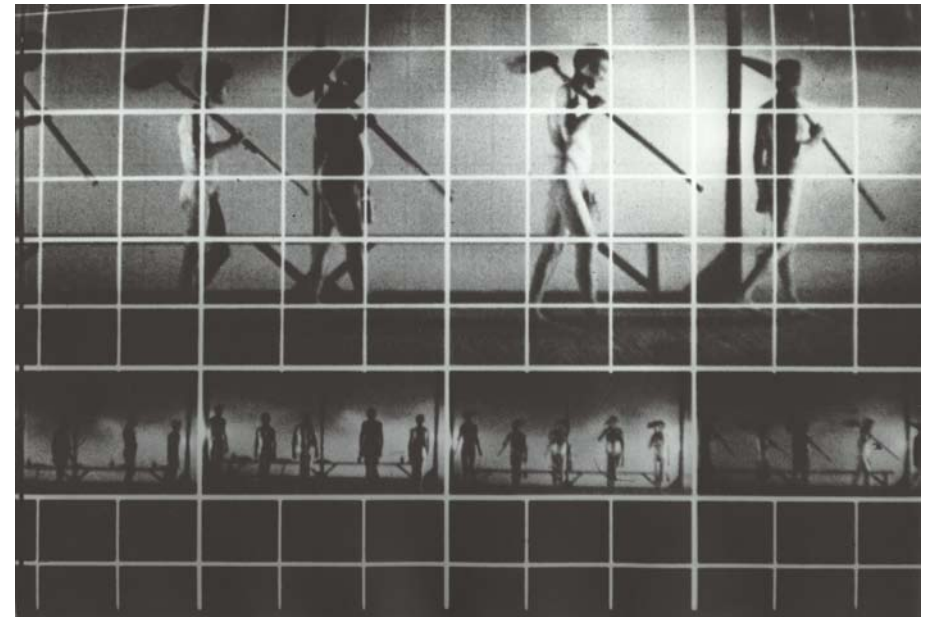
Bódy, csakúgy mint legkiválóbb kortársai, a személyes szabadság határait igyekszik letapogatni, a mozgáslehetőségeket kirajzolni egy zárt társadalmi-történelmi koordináta-rendszerben. A keresztfonal és a keretezés-maszkolás, illetve az elbeszélés fonala, vagyis a narráció nem pusztán filmjeinek meghatározó, gyakran közvetlenül is exponált kompozíciós elve, hanem centrális témája: milyen mozgás- és történet-lehetőségek rajzolódnak ki a szabadság és a rend(szer) érintkezési pontjain. Bódy azzal emelkedik ki kortársai közül, hogy ezt a partikuláris tematikát formaalkotó elvvé teszi, s ezáltal nem csupán társadalmi kérdésként, hanem művészi formaként exponálja. Negyedszázadnyi távlatból talán megkockáztatható a kijelentés, hogy Bódy a filmtörténetben azt folytatja, amit a hatvanas években Jancsó Miklós analitikus parabolái indítottak el, ugyanakkor megelőlegezi Tarr Béla nyolcvanas évek végétől kibontakozó antimetafizikus létvízióit. Ez a vonal egyébként forma- és eszmetörténeti értelemben is felrajzolható, amennyiben Jancsó absztrakt modellalkotása és Tarr dokumentarista alapozású látomásos poétikája közé Bódy történelem és fantasztikum, valószerű és mágiikus között pulzáló szemléletmódját helyezzük. Bódy helyzetét alkatából és a korszakból következően az teszi ugyanakkor sajátossá, hogy nála a szabadság teljességének igénye egybeesik e teljesség elérhetetlenségének belátásával, amelyet a keresés (*Amerikai anzix*), a vándorlás (*Nárcisz és Psyche*) és az üldözés-menekülés (*Kutya éji dala*) összetett metaforáival fogalmaz meg. A töredékesség mint forma, illetve a teljességre való törekvés kétségbeesett igyekezete így nem pusztán az alternatív művész kényes és zaklatott politikai helyzetéből következik, hanem legalább annyira fakad saját művészi szemléletmódjából is. *Kozmikus szem* – a leforgatott, de végül szó szerint töredékekben maradt, végleges formáját soha el nem nyerő tudományos-fantasztikus kísérleti film címével és megvalósulatlanságával egyaránt pontosan írja le Bódy Gábor művészetét, illetve alkotói helyzetét.

Bódy a filmmel 1969-ben kerül kapcsolatba, vagyis 1968 forradalmi lendületét követően, a szellemileg és lelkileg apályos hetvenes évtized elején – az *Agitátorok* viszont, amelyben ekkor még csak mint forgatókönyvíró és szereplő dolgozik (a filmet az országból néhány év múlva emigráló Magyar Dezső rendezte), az 1919-es Tanácsköztársaság szellemiségét a jelen, azaz az újbóloldali forradalmi nézőpontjából vizsgálja. Ezt követően a forradalmi szellem már csak saját filmjeinek nyelvi kísérleteiben élhet tovább, ott viszont annál radikálisabban és kitartóbban. 1971 és 1975 között, a Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatójaként, illetve a hetvenes évek végéig a Balázs Béla Stúdió tagjaként a filmi jelentés határhelyezeteit kutatja, a dokumentumfilm és játékfilm formai hagyományait megkérdőjelező nyelvi analíziseket végez, új képrögzítési eljárásokkal kísérletezik. Több rövidfilm mellett a BBS-ben készíti el egész estés diplomafilmjét, az *Amerikai anizxot*. Számára azonban a Stúdió nem csupán filmkészítési lehetőséget jelent, ahogy Bódy Gábor a BBS számára sem pusztán egy tag a sok közül. Jórészt neki köszönhető, hogy a hetvenes évektől megváltozik a Balázs Béla Stúdió szellemisége. A műhely addig elsősorban a főiskolán frissen végzett rendezők számára nyújtott bemutatkozási lehetőséget, Bódy viszont szélesre tárja a kaput a társművészetek alkotói előtt, akik nyilvánvalóan másféle indíttatásból, másféle művészi eszköztárat mozgósítva nyúlnak a film médiumához. Így forgatnak a Stúdió kötelékében költők, írók, képzőművészek, zeneszerzők. Kísérleti munkáik előbb a Bódy által szervezett *Filmnyelvi sorozat*, majd a K/3 csoport keretében készülnek el. 1980-ban újabb kísérleti filmes csoportot hoz létre, most már a Magyar Filmgyártó Vállalat, azaz a nagyjátékfilmekre szakosodott apparátus keretén belül MAFILM K” szekció elnevezéssel, illetve ekkor szervezi meg INFERMENTAL néven az első nemzetközi videomagazint. Szervező és szerkesztő tevékenysége utolsó produktumát, a Németországban kazettán és könyv alakban megjelent, Bódy Verával közösen összeállított *Axis* című nemzetközi videoművészeti válogatást, már nem érheti meg. Halála előtt a Társulás Stúdióban, ahol harmadik játékfilmjét, a *Kutya éji dalát* forgatta, az *Új videóműfajok* című antológia előmunkálatain dolgozik.

Bódy nagyjátékfilmek rendezőjeként is megmarad fáradhatatlan kutatónak és kísérletezőnek. Nincs hely itt felsorolni valamennyi hazai és külföldi rövidfilmjét, tévéjátékát, videoetűdjét, s akkor még nem szóltunk kötetnyi tanulmányáról, filmnyelvi kutatásait rögzítő írásairól, előadásairól, egyetemi kurzusairól, sőt ismeretterjesztő munkásságáról, amelyet az Iskola-tévé számára forgatott néhány epizód, valamint a műsor írásos tervezete őrzött meg, de – mint oly sok minden hazai elképzelései közül – ez a próbálkozása is töredékes marad.

Mindenesetre pályafutása során kihasználja a magyar filmes intézményrendszer ellentmondásait, illetve kamatoztatja egyre bővülő nemzetközi kapcsolatait. Már említettük az *Amerikai anizxot*, amely diplomafilmje, mégis a Balázs Béla Stúdióban készül; kísérleti film, de ennek ellenére egészestés. Második mozi filmje hasonlóan különleges státusú darabja a magyar filmgyártásnak: a *Narcisz és Psyché* korabeli mértékkel mérve gigantikus költségvetésű vállalkozás, több történelmi korszakon átívelő, gazdag kiállítású díszletekben és jelmezekben forgatott, négy és félórás film, amely ugyanakkor nem nélkülözi a Bódy kísérleti etűdjeiből ismert formabontó filmnyelvi megoldásokat. A *Psychét* három verzióban állítják össze: a külföldre szánt kópia a legrövidebb, a magyar mozik a három és fél órás változatot vetítik, míg a leghosszabb, legteljesebb forma a háromrészes tévésorozat. És az utolsó nagyjátékfilm, a *Kutya éji dala* is tartogat jó néhány provokációval felérő művészi gesztust; a „legbotrányosabb” ezek közül talán az, hogy a film főszerepét a rendező alakítja.

Bódy töredékességében is koherens, enciklopédikus látásmódját bizonyítja, hogy miközben mozi filmjeiben igyekszik megfelelni egy szélesebb közönség elvárásainak, avantgárd, kísérletező attitűdjét is megőrzi bennük, s folytatja, illetve megelölegezi a rövidfilmek

Bódy Gábor: *Mozgástanulmányok / Motion Studies*, 1980

formai-gondolati motívumait. Így például az *Amerikai anizx* szálkeresztje a *Négy bagatell* etűdjeiből lehet ismerős, a dokumentum-, illetve híradófilmes stilizálás pedig később a *Privát történelem* „alapanyagában” jelenik meg, de a *Kutya éji dalának* is fontos vizuális rétegét alkotja. Az *Amerikai anizx* tépett „lapjai”, fényvágása, roncsolt „prefilmes” faktúrája elsősorban a film experimentális karakterét emelik ki. Az *Anizx*nak valóban lényeges formai eleme az egész életművet végigkísérő „képakadályok” felállításai, amely Bódy számára a „jelentéstulajdonítás” legfőbb eszköze, s nem utolsósorban szemiotikájának alapja: minden kép jel, méghozzá nem önmagában véve az, hanem a használat, a kifejezés teszi azzá. Az eleve adott és a „szerzett” jelentés egyébként szétválaszthatatlan elemeit szemlélteti az „akadályoztatás”, a fotografikusan rögzített képek manipulációja: az *Anizx* esetében a trükkasztalon, a film „második forgatásán”, a *Psychénél* a díszletek és a világítás segítségével már a felvétel pillanatában, s végül a *Kutya éji dalában* a szűrőzésen és világításon túl a különféle képrögzítési technikák (36 mm, super 8, videó) használatával. Az *Anizx* azonban nem csupán nyelvi radikalizmusával tűntet, hanem legalább annyira a (film)történelmi tradícióhoz való kötődésével is. Bódy a nemzeti sors – az újabb és újabb emigrációs hullámok által – periodikusan visszatérő kérdését teszi fel: menni vagy maradni? Érzelmileg viszonyulni a történelmi sorskérdésekhez vagy racionálisan? S egyáltalán: függetleníthető-e az egyén útja a társadalmi-történelmi mozgásoktól; mennyiben rajzolódik ki előre a történelem teodolítjának keresőjében a személyes életvonal?

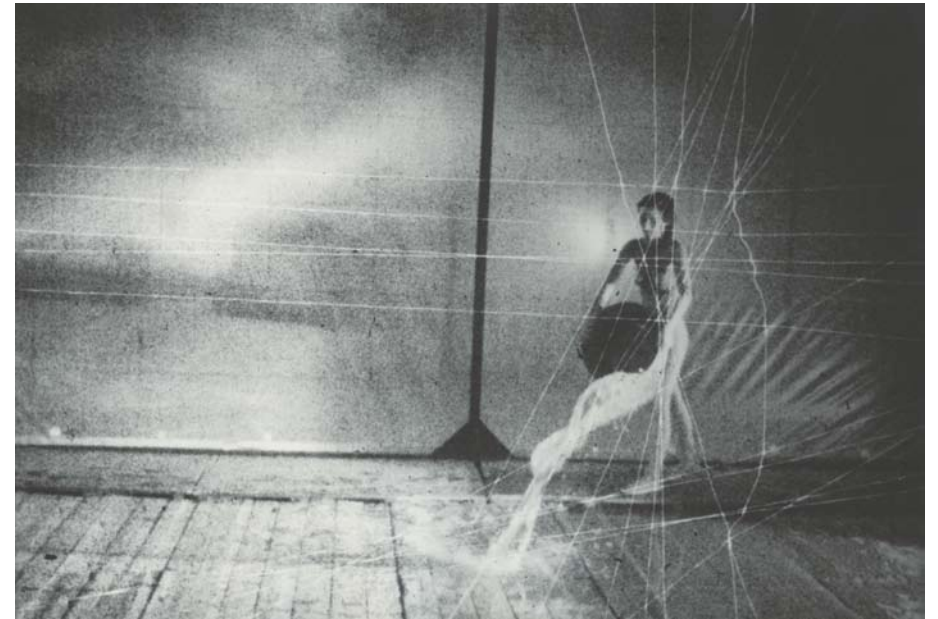
Bódy tehát miközben valamennyi filmjében a mozgóképi jelentés lehetőségeit kutatja, nem felejtkezik meg a mozgóképen rögzített, történelmileg és földrajzilag determinált ember

sorslehetőségeiről sem. *Mozgástanulmányok* – szól a filmtechnika egyik előfutára előtt tisztelgő etűdjének címe. Bódy valamennyi filmje értelmezhető konkrét és átvitt értelemben mozgástanulmányként, amelyben a kinematografikus mozgás analízise egyúttal a lét és szellem „mozgástanulmányozásának” eszköze, illetve közege a múlt, a jelen és a jövő idő-, valamint Magyarország, Közép-Európa és az Univerzum térdimenziójában. A figyelem tágassága és e távlatok bejárásának egyszerre játékos és heroikusan mitizáló gesztusa Bódy művészetének legsajátosabb vonása.

Az *Amerikai anizs* után technikai és művészi értelemben egyaránt nagyszabású vállalkozás Weöres Sándor verses regényének, a *Psyché*nek az adaptálása, amely viszont mit sem ad fel a „kísérleti játékfilm” Bódy által megfogalmazott státusából. Lónyay Erzsébet és Ungvárnémeti Tóth László beteljesületlen szerelmének történetét Bódy két évszázadnyi időben bontja ki, a 18. század elejétől a 20. század elejéig. Az életkorukat változatlanul megőrző szereplők háttérében ily módon az önállósuló nemzeti kultúra fejlődésének korszakai körvonalazódnak a felvilágosodás, a nyelvújítás, majd a klasszicizmus korától a reformkoron, a szabadságharcra, a dualizmus korszakán át az első világháború végéig. Mégsem hagyományos értelemben vett történelmi, jóval inkább egyfajta „szellemtörténeti” látásmódról van szó, amelyben az *Anizs*hoz hasonlóan szintén felfedezhető az ábrázolásmód formabontó gesztusa mellett a magyar filmtörténeti hagyományhoz való kapcsolódás szándéka. Ezek szerint a film a polgári társadalom kialakulásának egyfajta kulturális-biológiai, szellemi-testi lenyomatát nyújtja a férfi-nő örök háromszögtörténetének mitikussá növelt keretében. A történelem tényeit minduntalan a költői képzelet fénytörésében mutatja meg, méghozzá a történet és az eredeti mű szándékától egyáltalán nem idegen módon, hiszen mind Lónyay Erzsébet, mind a valóságosan is létezett Tóth László verseket ír, de még *Psyché* férje, Zedlitz báró is egyfajta társadalmi reformokon töprengő „költői lélek”. A „fénytörés” pedig a film valamennyi kockáján megjelenik. Bódy meglepő módon egy nála jóval idősebb mestert, Hildebrand Istvánt bízta meg a film fényképezésével, aki ráadásul addig elsősorban klasszikus adaptációk, életrajzi filmek, történelmi tablók operatőreként vált ismertté. Hildebrand gazdag technikai tapasztalatait végre szabadon kamatoztathatja, s jórészt az elektronikus korszak előtti kézműves módszerekkel, szűrőkkel, fátlyakkal, lámpákkal, speciálisan csiszolt és színezett lencsékkel festi át Bachman Gábor eleve szürrealisztikus látványvilágát.

Bódy egy francia producernek írt levelében a *Psyché*t a rakott palacsintához hasonlítja, ami „azt jelenti, hogy félre lehet kotorni, ami nem ízlik, még mindig marad mit fogyasztani”. A meglepő hasonlat nemcsak a film szerkezetét írja le szemléletesen, hanem Bódynek a nyolcvanas évek posztmodern filmművészetéhez való kapcsolódását is jelzi. A rendező által bevezetett új narrativitás fogalmának jegyében Bódy nagyívű történeteket kapcsol egymáshoz, jobban mondva sodor egymásba, amelyekben egyfelől jól azonosítható történet-sémákra, sőt alampűfajokra ismerünk, ugyanakkor ezek a történetelemek minduntalan értelmezik: felerősítik vagy idézőjelbe teszik egymást. Ez az állandó reflexív viszony nem engedi, hogy belefeledkezzünk az eseményekbe; nemcsak egy rendkívül különös, sokszor viszolygatóan bizarr látvánnyal és történettel, hanem a látványt és a történetet felülíró, kozmikus látásmóddal is szembesít.

Mindenfajta előzmény nélkül robbant be a magyar film történetébe, s rögtön egy igen fontos, ám sajnos meglehetősen elszigetelt irányzat, az „új érzékenység” programadó művévé vált a *Kutya éji dala*. Ebben a filmben szintén több cselekményszál fut egymás mellett, alkalmanként egymásba gabalyodva, most is jól azonosítható, ráadásul részben populáris műfaji sémákat ismerhetünk fel, sőt a történetben igen erőteljes a politikai motiváció (a Bódy alakította álpap a falu volt tanácselnökével folytat ideológiai vitát) – a film azonban

Bódy Gábor: *Mozgástanulmányok / Motion Studies*, 1980

igen radikális eszközökkel rombolja le, kuszálja össze, teszi kétségessé az egyes epizódok közvetlen jelentését. A zaklatott történet helyett fogalmilag nehezen leírható képek, motívumok válnak egyre fontosabbá, mintha a rendező a beszéd és az események helyébe jóval közvetlenebb, érzékibb benyomású hatásokat akarna állítani. Ebből a szempontból kulcsfontosságú a *Vágtázó Halottkémek* elnevezésű punk zenekar szerepeltetése, amelynek tagjai egyfajta artikulálatlan őszüvöltéssel, kaotikus hangzavarral kommunikálnak, pontosabban „dekonstruálják” a kommunikációt. Bódy a *Kutya éji dalát* hasonlóan ősi, egyszerű, természetes motívumokra építi, így például a gravitáció jelenségére. Figyeljük meg a hegyoldalból lefelé guruló labda vagy a tolokocsis funkcionárius képét, illetve gondoljunk arra, hogy a történet nem véletlenül kezdődik Mátraszentimrén, Magyarország legmagasabban fekvő településén, s ér véget Budapesten, a Duna vízszintjén! Mindezeket az elemeket Bódy a kísérleti filmjeiből ismert szeriális szerkesztési elv alapján rendeli egymáshoz, vagyis rövidfilmes formát érvényesít ezúttal nagyjátékfilmes keretek között. Talán első látásra ezert tűnik a korábbiaknál is összetettebbnek Bódy utolsó műve, hiszen igen radikális módon szakít a történetmondás hagyományos szabályaival. Sodrór erejű, felzaklató, titkokkal terhes film a *Kutya éji dala*, s titkát még azon túl is őrizi, hogy a szerző halála után újabb, zavarba ejtő kulcsot kaptunk a mű értelmezéséhez...

A *Kutya éji dala* után írt forgatókönyvek, filmtervek tanúsága szerint (*Tűzes angyal, Pszichotechnikum*) Bódy Gábort a racionális megismerés elől elzárta mágikus, okkult, transzcendens jelenségek foglalkoztatták. Művészként odaáttra készült – a magyar filmművészet pótolhatatlan vesztesége, hogy ezt a lépést előbb emberként tette meg. Idén volna hatvan éves.

Motion Studies of the Cosmic Eye

Gábor Bódy (1946–1985)

Gábor Bódy's brief artistic career, which produced a rich creative oeuvre, was an anomalous, nearly inexplicable phenomenon of the culture of Kádár-era Hungary, and yet, both the mentality of his films and the fate of the author are inseparable from the epoch. A far-reaching national, generational and existential drama, exacerbated into tragedy and expanded to become universal, unrolls on the film frames and the pages of his biography – in a mediocre period. Bódy was a large-format personality. He crushed the circumstances beneath him, burst through the barriers, broke through the narrow framework – but the price for this was that he, too, would be a part of this system – and it was ultimately the system that undermined him and destroyed him. He attempted to be simultaneously inside and outside – it was thanks to this that a consequential life-work was realised, if it had no chance to be consummated. And so, we are confronted with *fragments* in a captivatingly rich, diversified, open, romantic sense, which perpetually endeavoured for universality and completeness in their elements.

Bódy, in the same way as his distinguished contemporaries, strives to feel the limits of freedom, to trace out the possibilities for movement in a closed socio-historical system of coordinates. The cross-thread and the thread of framing-masking and narration, i.e., the narration is not merely the compositional principle (often directly exposed) defining his films, but also the central theme: what sorts of possibilities for movement and history take form at the points of contact between freedom and (the system of) order? Bódy rises above his contemporaries by the fact that he renders this particular thematic into a form-generating principle, thus exposing it not only as social question, but also as artistic form. From a vista of a quarter-century, it is perhaps risky to pronounce that Bódy continued in film history what Miklós Jancsó had commenced in the sixties with his analytical parabolas, and at the same time, he anticipated the anti-metaphysical existential visions of Béla Tarr, unfolding from the late eighties. This line can also be traced in the sense of the history of forms and ideas, to the extent that we place Bódy's attitude – pulsating between history and the fantastic, the realistic and the magical – in-between the abstract modelling of Jancsó and Tarr's documentary-based visionary poetics. Bódy renders the situation his own, however, as follows from his temperament and the era, so that with him, the demand for the totality of freedom coincides with insight into the inaccessibility of this totality, which he formulates in the complex metaphors of searching (*American Postcard*/previous title: *American Torso*), migration (*Narcissus and Psyche*) and persecution-flight (*The Dog's Night Song*). Fragmentation as form, and the desperate struggle for totality, hence, follow not only from the delicate and tormented political situation of the alternative artist, but originate at least as much in his own artistic attitude. *Cosmic Eye* – the scientific-fantastic experimental film that he shot, but that finally remained literally in fragments, never attain-

Bódy Gábor az *Agitátorok* című filmben / Gábor Bódy in *Agitators*, 1969

ing its final form, precisely describes, with its title and its non-materialisation, Gábor Bódy's art, and his creative position.

Bódy comes into contact with film in 1969, i.e., following the revolutionary momentum of 1968, and in the beginning of the seventies – the decade of intellectual and metal ebbing – when he worked on *Agitators*, in this case as scriptwriter and actor (the film was directed by Dezső Magyar, who would emigrate from the country a few years later), which examined the mentality of the 1919 Hungarian Soviet Republic from the point of view of the present, i.e., the new left-wing revolutionaries. Subsequently, his revolutionary spirit could live on only through the idiomatic experiments of his own films – and there, increasingly radically and perseveringly. Between 1971 and 1975, as a student of the Academy of Drama and Film, as well as being a member of the Balázs Béla Studio (BBS – the only experimental film studio – the translator) through to the end of the seventies, he studies the borderline situations of filmic reference, he performs idiomatic analyses questioning the formal traditions of documentary and feature film, and he experiments with new recording procedures. Alongside a number of short films, at the BBS he produces his diploma film, a feature: *American Postcard*. For his part, in any case, the Studio did not mean merely the possibility to produce films, just as Gábor Bódy was not merely one member among the many at the BBS. In large part, it was thanks to him that the mentality of the Balázs Béla Studio was transformed from the seventies onward. Until then, the workshop had primarily provided an introductory opportunity for film directors just graduated from the Academy; Bódy, however, opened the door wide

to authors from other fields of art, who reached for the medium of film, obviously moved by another sort of incentive, and with another sort of artistic store of devices at their disposal. Thus, poets, writers, visual artists and musician/composers shot their films with the support of the Studio. The experimental works were first made within the framework of the *Film Language series* organised by Bódy, then at the K/3 group. In 1980, he established a new experimental film group, this time within the framework of the Magyar Filmgyártó Vállalat (Hungarian Film Production Company), i.e., the apparatus specialised in the production of feature films, under the name MAFILM K* section. At the same time, he organised the first international video-magazine, which he named INFERMENTAL. He would not live to see the final product of his organising and editing activity: the international video art selection, entitled *Axis*, which he compiled together with Verá Bódy, and which was published in Germany in the form of a video cassette and book. Prior to his death, he took part in the preparatory work for the anthology, *New Video Genres*, at the Társulás Studio, where he had filmed his third feature, *The Dog's Night Song*.

Even as a feature film director, Bódy remained an untiring researcher and experimenter. There is not enough space here to list all of his short films, television plays and video-etudes, in Hungary and abroad, and then we haven't even mentioned a volume's worth of essays, writings recording his research in filmic language, his lectures and university courses, and moreover, his educational work, of which he filmed a number of episodes for School TV, as well as the written plan for the programme that he preserved, but – like just so many ideas in Hungary – this attempt, too, was to remain just a fragment.

In any case, in the course of his career, he exploited the contradictions of the institutional system of Hungarian film, as well as making good use of his increasingly expanding international connections. We have already mentioned *American Postcard*, which was his diploma film, and yet, it was produced at the Balázs Béla Studio; it was an experimental film, but nevertheless, it was feature-length. His second feature film is a piece of similarly unusual status in Hungarian film production: measured according to the standards of the time, *Narcissus and Psyche* was an enterprise of gigantic budget, spanning over the course of a number of historical periods, filmed in richly designed decors and costumes – and it was a film of four-and-a-half hours – yet, still not lacking the solutions of avant-garde film language familiar from Bódy's experimental etudes. *Psyche* was edited in three versions: the copy intended for foreign screening was the shortest; Hungarian cinemas screened a version of three-and-a-half hours; and the longest, most complete form was the three-part television series. And his final feature film, *The Dog's Night Song*, also contains a good number of artistic gestures that might be considered provocations; perhaps the most "scandalous" of all was that the role of the protagonist was played by the director himself.

Even in his fragmentation, Bódy's coherent, encyclopaedic way of looking at things insures that while with his feature films he tries to satisfy the expectations of a wider audience, he still maintains his avant-garde, experimental attitude in them, and he continues – or anticipates, the formal and conceptual motifs of his short films. Thus, for instance, the cross-hairs in *American Postcard* might be familiar from his *Four Bagatelles* etudes; while the documentary, or rather newsreel stylisation appears again later in the "raw material" for *Private History*; but he also composes important visual layers in *The Dog's Night Song*. The torn "postcards" of *American Postcard*, the "light-cutting", and fractured "pre-film" fracture first and foremost accentuate the experimental character of the film. The truly essential formal element of *Postcard* is the installation of "visual obstacles" that accompanied his entire oeuvre, and which for Bódy were the highest devices of "attribution of meaning", and

not least because they are based on semiotics: every image is a symbol, and not only taken for themselves, but it is their use, their expression that renders them so. The "hindrance" demonstrates the inseparable elements of the given and the "acquired" meaning, and the manipulation of photographically recorded images: in the case of *Postcard*, it is on the special effects table, or the "second filming" of the film; in *Psyche*, it is rather at the moment of filming, with the aid of the set design and lighting; and finally, in *The Dog's Night Song*, beyond the filters and lighting, it is with the use of the various recording techniques (36mm, super8, video). In *Postcard*, nevertheless, it is not only with idiomatic radicalism that he demonstrates, but at least as much with the link to the traditions of (film) history. Bódy periodically raises recurring questions pertaining to national destiny – through the newer and newer migrational waves: stay or go? To relate to the vital historical question on an emotional basis, or a rational one? And is the path of the individual at all possible to render independent from socio-historical movements? To what extent does the individual lifeline become distinct beforehand in the eyepiece of the theodolite of history?

Bódy, then, while researching the possibilities for moving-image meaning in all of his films, never neglects the possibilities of the fate of the individual recorded in the moving image, determined historically and geographically. *Motion Studies* – this is the title of one of his etudes saluting a forerunner of film technique. All of Bódy's films, in fact, may be interpreted as motion studies, in both a concrete and figurative sense, in which the analysis of cinematographic motion is, at the same time, a device of the "motion studies" of being and spirit, as well as the medium of past, present and future time, and in the spatial dimension of Hungary, Central Europe and the Universe. The capaciousness of attention and the simultaneously playful and heroically mythicising gesture of entrance into these vistas is one of the most original features of Bódy's art.

Bódy Gábor: *Mozgástanulmányok / Motion Studies*, 1980

Following *American Postcard* came a grand-scale undertaking in both a technical and artistic sense, in the form of the adaptation of the novel in verse by Sándor Weöres, *Psyche*, which gave up nothing of the status of Bódy's formulation of "experimental feature film". Bódy unfurls the story of the unconsummated love of Erzsébet Lónyay and László Ungvárnémeti Tóth over a period of two centuries, from the early 18th century until the early 20th century. In the background of the characters, who invariably maintain their age, in such a way, the eras of the evolution of a national culture gaining independence sketch out enlightenment and language reform, from the age of Classicism, through the age of Reformation, the War of Independence and the period of the Dual Monarchy, to the end of World War I. It is not historical in the traditional sense, but much rather a kind of view from the perspective of a "history of ideas", in which, similar to *Postcard*, alongside the avant-garde gesture of the representation, the intention to connect to Hungarian film historical tradition is likewise discernible. In accordance with this, the film affords a kind of cultural-biological, spiritual-corporeal impression of the emergence of bourgeois society to the eternal male-female love triangle in a framework that heightens it to myth. The deeds of the story are perpetually shown in the refraction of poetic imagination, moreover, not at all far from the intentions of the story or the original work, since both Erzsébet Lónyay and László Tóth, who truly existed, write poems, but even *Psyche's* husband, Baron Zedlitz, is a kind of "poetic soul", pensive in the face of social reforms. The "light refraction", meanwhile, appears on every frame of the film. In a surprising move, Bódy entrusted a much older master, István Hildebrand, with the cinematography of the film, who had, moreover, become known as a director of photography primarily for classical adaptations, biographical films and historical tableaux. Hildebrand's rich technical experience could finally be freely put to good use, and chiefly with the methods of an artisan from before the electronic era, with filters and screens, lamps, and specially polished and coloured lenses, he coloured the sets of Gábor Bachman, which were already Surrealist. In a letter written to a French producer, Bódy compares *Psyche* to a layered crepe, "meaning that you can sweep away what you don't like, but there will still remain something for you to eat". The surprising comparison not only describes the structure of the film graphically, but also indicates Bódy's engagement with postmodern film of the eighties. In the spirit of the notion of new narrativity introduced by the director, Bódy links wide-ranging stories with one another, or rather intertwines them. On the one hand, we are familiar with these easily identifiable story patterns, or even basic genres; on the other, these story elements constantly interpret: they reinforce, or they put each other in quotation marks. This constantly reflective relationship doesn't allow us to become lost in the events; it confronts us not only with an extraordinarily unusual, often repugnantly bizarre spectacle and story, but also with the cosmic view, overwriting both.

The Dog's Night Song exploded into Hungarian film history, without any sort of antecedents, and it immediately was rendered a model work of an extremely important, though unfortunately quite isolated tendency, of "new sensibility". In this film, likewise multiple plotlines run in parallel, occasionally becoming entangled; here, too, we can recognise easily identifiable, or even partially popular genre patterns; indeed, the political motivation in the story is extremely powerful (the parson played by Bódy carries on an ideological debate with the former president of the local council of the village) – the film, however, dismantles with extremely radical means, confounds and renders dubious the direct meaning of the individual episodes. Instead of the vexed story, images and motifs conceptually difficult to describe become increasingly important, as if the director would prefer to set forth, in place of speech and events, much more direct effects, of sensory impression. From this point of

Bódy Gábor: *Krétakör / Chalk Circle*, 1978. Bánfalvi Ágnes, Udo Kier, Voight Ági

view, the appearance of the punk band called Vágtázó Halottkémek (Galloping Coroners) is of key importance: its members communicate with a certain inarticulate, primeval howling and chaotic cacophony, or more precisely "deconstruct" communication. Bódy likewise builds *The Dog's Night Song* on primordial, simple, natural motifs, hence, e.g., on the phenomenon of gravitation. We only have to observe the ball rolling down the hillside, or the image of the official in a wheelchair, or to keep in mind that it is no coincidence that the story begins in Mátraszentimre, which is Hungary's highest lying settlement, and it concludes in Budapest, at the water-level of the Danube! Bódy orders all these elements familiar from his short experimental films according to a principle of serial structure, i.e., this time he asserts the short film format within the framework of a feature film. Perhaps this is why, at first glance, Bódy's final work seems even more complex than his previous works, since he breaks from the traditional rules of storytelling in an extremely radical way. *The Dog's Night Song* is an unsettling film of forceful power, loaded with secrets, and even beyond, it continues to guard its secret: while following the death of its author, we were given a new perplexing key to the interpretation of the work...

Judging by the evidence of the scripts and film projects he wrote following *The Dog's Night Song* (*Angel of Fire*, *Psychotechnicum*), Gábor Bódy was engaged in magic, occult, transcendent phenomena, closed off from rational recognition. As an artist, he was preparing to go to the other side. It is an irreparable loss to Hungarian film that he finally took this step as a human being. He would have turned sixty this year.

Bódy Gábor

A hetvenes és a nyolcvanas évek európai filmművészetének legkiemelkedőbb tehetsége

Izgalmas felfedezések tárháza

Bódy Gábor (1946–1985) a hetvenes és nyolcvanas évek magyar és európai filmművészetének egyik legkiemelkedőbb és legszokatlanabb – sokoldalú, lenyűgöző és elkápráztató – személyisége. Korunk legmerészebb, radikális újtói közé tartozik.

Az 1980-as években széles körű érdeklődést keltett és nagy visszhangot váltott ki Bódy Gábor második játékfilmje, a *Nárcisz és Psyché* (80), különösen a független és avantgárd filmesek körében. Emellett azonban munkásságának egyéb vonatkozásai is – előadásai, videoművészete, installációi és turnéi is – egyetemes ihlető forrást és a gondolatok tárházát jelentették a filmkészítők és a filmbarátok számára.

1985-ben bekövetkezett, korai halálát követően (Bódy Gábor mindössze 39 éves volt ekkor) filmjei feledésbe merültek, és mára munkássága, amelyről a filmes szakirodalom csak ritkán tesz említést, a bizalmas ajánlások tárgyává vált. A fiatalabb mozilátogató nemzedék alig ismeri a nevét. Pedig az újabb filmes irányzatok fényében Bódy filmjei érdekes felfedezésekre adnak alkalmat, revelációként hathatnak a mi időnkben is. Éppen ezért tartjuk hasznosnak és elengedhetetlennek, hogy újra felfedezzük filmjeit, s végiggondoljuk, tanulmányozzuk elméleti és gyakorlati munkásságát. Ez különösen igaz egy olyan országban is, mint Japán. Ha végignézzük Bódy Gábor filmjeit, a (kelet és nyugat közötti) európai filmtörténet egy fejezete tárul fel előttünk, és betekintést enged a nemzetközi avantgárd mozgalomba – amelybe Bódy Gábor kétségkívül beletartozik.

A háttér: a mozi helyzete Magyarországon

Bódy filmjei ott és akkor készültek, amikor, a kommunista uralom alatti országokban, így Magyarországon is, minden filmmel kapcsolatos ügy a pártapparátus szigorú felügyelete alá tartozott. A filmet olyan művészetnek tekintették, amely a tömegekhez szól és politikai hatást gyakorolhat rájuk, éppen ezért kemény szabályokat léptettek életbe, amelyek miatt a kísérleti vagy ellenzéki filmek szinte arra sem kaphattak esélyt, hogy egyáltalán elkészüljenek. Noha Magyarországon a kultúrpolitika némileg liberálisabbnak számított, mint a keleti tömb más országaiban, a magyar filmművészeket mégis szoros felügyelet alá helyezték, így egy Bódyhoz hasonló temperamentumú alkotó csak rendkívüli nehézségek árán tudta elképzeléseit a gyakorlatban is megvalósítani.

Szerencsére azonban – legalábbis rövid időszakokra – volt néhány kiskapu és szabaddá váló mozgástér olyan művészek számára, mint Bódy Gábor. Ilyen volt a (már 1959-ben megalakult, a magyar szövegkönyvíróról, kritikusról és teoretikusról elnevezett) Balázs Béla Stúdió, ahol kísérleti és rövidfilmek, majd később egész estés játékfilmek készülhettek relatíve szabad légkörben. A Balázs Béla Stúdió a legtehetségesebb magyar filmes alkotók és film-

rendezőik találkozóhelyévé vált. Bódy Gábor már 1971-ben csatlakozott a stúdióhoz, majd 1973-ban megalakította a stúdión belül a K/3 kísérleti film–csoportot az igazi kísérletezők fórumaként.

Amerikai anzix

1971 és 75 között Bódy Gábor a budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatója volt film- és tévérendezői szakon. Diplomafilmje az *Amerikai anzix* volt, amely 1975-ben alig hogy elkészült, máris nagy visszhangot keltett, és 1976-ban meghozta számára a mannheimi film-fesztivál legjobb elsőfilmes alkotójának járó nagydíját. A film az amerikai polgárháborúban térképészként szolgáló három magyar tiszt történetéről szól. Felhasznál eredeti naplókat, Karl Marx egy írását, Walt Whitman verseit, valamint egy Ambrose Bierce–novellát. Az *Amerikai anzix* valódi kísérleti film volt (talán az első a keleti tömbön belül). Bódy kísérletezett a „fényvágással” (amikor az egyik jelenet fehérbe való lassú áttűnése miatt keresztül vált át a másikba), maszkokat és betéteket alkalmazott (a kamera sokszor egy távcsövön keresztül veszi a jelenetet, s egyes pillanatokban megszaggatja a filmanyagot és hagyja elenyészni). A narratív szálon túl azonban a film valójában a filmnyelvvé foglalkozott, ahol a térképészek cselekvései a filmkészítés folyamatának metaforájaként értelmezhetőek. Filmjének képeit Bódy tér- és időmanipulációk révén archaikus, egyben poétikus minőségekkel ruházta fel. Az emigráció, a szabadság és a függetlenség témájának ugyancsak fontos szerepet szánt e filmben.

Nárcisz és Psyché

Bódy Gábor legzseniálisabb és legszenzációsabb filmje azonban kétségtelenül a *Nárcisz és Psyché* (80). Ez a film, amely három különböző változatban létezik – közülük a leghosszabb három óra és negyven perc időtartamú –, túlradó, romantikus, operaszerű történet a szerelemről és a végzettről, meg-megszakítva a szenvedély és a váratlan látomások felvillanásaival. Stilizált képiséggel és szürreális túlzásokkal átszótt film, a képek, a kameramozgások és a kettős megvilágítások zuhataga, egyszersmind a tájak, építészeti látványok és látószögek áradata. A film története több mint egy évszázadon ível át (1800 előtt indul és 1920 körül zárul), miközben a főhősök egy csöppet sem öregsznek. A narratív szál mögött a 19. századi Európa története bontakozik ki a szemünk előtt, a polgárság és a főnemesség bomlásával és széthullásával. Az egyik jelenetben felvesznek egy telefont, s a kagylóból hallatszódó hang erősen emlékeztet Adolf Hitlerre.

A film Weöres Sándor verses regényén, versgyűjteményén alapszik. A *Nárcisz és Psyché*ben egybeolvadnak a magánéleti események, a mitológiai kitérők, az esztétikai és a művészeti felvetések. A központi szereplők, Nárcisz (Ungárnémeti Tóth László) és Psyché (Lónyay Erzsébet), akiket Udo Kier és Patricia Adriani oly csodálatosan formál meg, ókori görög mitológiai alakok megszemélyesítői: adott álláspontok vagy pszichológiai minták képviselői. Nárcisz a költő, aki csak önmagát tudja igazán szeretni (aki játékát csak kommercializált formában adja elő, és aki nyomorúságos véget ér). Psyché a nő és az öntudatos költőné képviselője, akinek az élete viharos kalandok, csalások, beteljesedések és lemondások sorozata. Ebben a filmben Bódy a pszichológia és a történelem szférájába próbálja áthelyezni Nárcisz és Psyché mítoszát. Amint egy kritikus írta róla, a film „az asszociációk barokk tűzijátékával díszített” „esszéisztikus kirobbanás”. Bódyt hasonlították Buñuelhez, Fellinihez, sőt Werner Herzoghoz is. Ennek a filmnek köszönhetően nevezték el Bódy Gábort 1981-ben „a magyar filmművészet legrendhagyóbb tehetségének”, „a magyar filmes újoncok között igazi új stilisztának” (Variety). A film további kimagasló jellegzetessége az oszcilláció a magas

fokú stilizálás és a giccs tudatos, ironikus idézetként való használata között, valamint az elektronikus eszközökkel transzformált zene.

A *Nárcisz és Psyché* nagy sikert aratott a magyar és a németországi mozikban, s a film – váratlanul! – sikeres exportcikké vált. Több díjat nyert 1981-ben és 1982-ben, bemutatták Cannes-ban, Locarnóban, Berlinben és sok más filmfesztiválon. Locarnóban a Bronz Leopárd díjat nyerte el, a következő indoklással: „amiért a kísérleti filmes képi és hangí kutatásokat beemelte a narratív szerkezetbe”.

1983-ban készítette el harmadik filmjét, a *Kutya éji dalát*. Burleszk stílus alkalmazásával a cselekményt a jelenbe helyezi. Központi szereplői az álpap (akit maga Bódy Gábor alakít), a katonatiszt (aki robbanószerkeket fejleszt és elszökött feleségét üldözi), a csillagász, a tüdőbajos fiatal nő, valamint a kommunista tanácselnök. A film narrációs stílusa egyszerre archaikus és modern, a magyar hétköznapi élet „mikrostruktúráit” igyekszik megjeleníteni. A film egyes részeit videón és Super 8 formátumban rögzítette. A háttérzenét egy magyar rock-zenekar szolgáltatja, amely fel is tűnik a film egyes jeleneteiben.

A *Kutya éji dala* ugyanakkor játék, formai kísérlet is (bár nem olyan túlradó, mint a *Nárcisz és Psyché*), egyben a középkori ikonográfia stilisztikai eszközeivel kifejezett politikai és társadalmi metafora, társadalomelemzés, és -kritika. Johanna Heer New York-i operatőr vette filmre a képeket, amelyeknek „sajátja a mágikus álmokképek ti-
tokzatossága”. (Viper)

A videó műfaji lehetőségei

Életének utolsó éveiben Bódy Gábor egyre többet foglalkozott a videó műfajával. Több kísérleti rövidfilmet készített videó formátumban: *Der Dämon in Berlin* (A démon Berlinben, 1982), valamint az *Either/Or in Chinatown* (Vagy-Vagy a Chinatownban, 1984–85). Ösztön-díjas vendégművészként Berlinben és Vancouverben élt, tanított a berlini Filmakadémián (DFFB), előadásokat tartott (*Végtelen kép és tükröződés*), több országba utazott filmprogramokkal, videokazettákat és könyveket adott ki. 1980-ban alapította meg az *Infermentalt*, a videokazettákon terjesztett első nemzetközi videomagazint, amelyből tíz sorozat jelent meg, s amelyet halála után özvegye, Bódy Vera folytatott és koordinált. 1980-ban, Eadweard Muybridge amerikai fotográfus és úttörő filmes emléke előtti tisztelegésként elkészítette *Mozgástanulmányok 1880–1980* című filmjét, 1982-ben pedig a televízió számára leforgatta a *Hamletet*.

A videó műfaji lehetőségeinek kapcsán a következőket mondta egy 1983-as interjúban: „Az olyan új médiumok felfedezése és bemutatkozása, mint a mágnesszalag, a lézerlemez és a videó a kinematográfia felszabadított nyelvéhez való visszatérésünk eshetőségét hordozza magában, hogy újra tudatosítsuk magunkban annak eredeti lehetőségeit.”

Szenvedély és lélek

Bódy Gábor szokatlanul melegszívű és nyitott gondolkodású ember volt, aki mindig tele volt ötletekkel, és állandóan új projekteken dolgozott. Lelkesedését másokkal is meg tudta osztani, így erős hatást gyakorolt környezetére, számos művész vagy médiacsoport fejlődéséhez is hozzájárult. Gyakori vendége volt a Berlinale Nemzetközi Fórumának, valamint a berlini Arsenal mozinak. Személyesen gondoskodott filmjei vetítéséről, több ízben is maga fordította németre mikrofonba a *Nárcisz és Psychét* (hosszú változatában) az Arsenal moziban, hiszen akkoriban még nem állt rendelkezésére feliratozott kópia.

Munkáját mindig szenvedéllyel és lélekkel, reménnyel és hittel végezte – életének utolsó pillanataiban valószínűleg megrendült a hite, hiszen egyre fokozódó nehézségekkel kellett

szembenéznie filmjei megvalósításakor és budapesti munkakörülményeinek megteremtésékor. 1985. október 24-én önkézevel vetett véget életének Budapesten.

1995-ben a svájci „Viper” fesztivál (az eredetileg locarnói székhelyű, ma Bazelben rendezett Nemzetközi Film, Videó és Új Média Fesztivál) retrospektív vetítéssel tisztelgett Bódy Gábor életműve előtt, ahol Bódy munkásságának jelenkori aktualitását hangsúlyozva így emlékeztek meg róla: „Elméleti fejtegetései, a digitalizációról, a hálózatokról és a multimédiáról manapság folytatott viták fényében nagy horderejű, új jelentőségre tettek szert. Ars poeticája, művészi eszméi és az a törekvése, hogy az őt foglalkoztató, összetett kérdésekhez megtalálja a megfelelő filmes ábrázolást, fontos kihívást jelenthet sok mai filmes és videós alkotó számára is.”

Arra a kérdésre pedig, hogy miről szokott álmodni, Bódy Gábor a következőt felelte: „Én vagyok az életem álma.”

Megjelent: TOKYO FILMeX, 2004. november 20–28.

Bódy Gábor: *A túsz / The Hostage*, videó, 1983

Bódy Gábor

the most outstanding in European cinema
of the 70s and 80s

A source of interesting discoveries

Bódy Gábor (1946–1985) is one of the most outstanding and unusual personalities from the Hungarian and European cinema of the 70s and 80s – multi-sided, fascinating and dazzling. He belongs to the group of radical and most daring innovators of our time.

In the 80s, a widespread interest for Bódy Gábor's work arose, following the repercussions around his second feature film "Narcissus and Psyche" (80) which spread particularly in the movement of independent and avant-garde cinema. But also through his many other activities, his lectures, video works, installations and tours Bódy Gábor became a universal source of inspiration and ideas among filmmakers and film lovers.

After his untimely death in 1985 (Bódy Gábor was just 39 years old), Bódy's films passed into oblivion, and today his work, which is rarely mentioned in film literature, has become the object of secret recommendations; only few cinema goers of the younger generation will know his name. However Bódy's films, in the light of new cinema developments, are a source of interesting discoveries and revelations for our present epoch. Therefore it appears useful and necessary to discover his films anew, to think about them, to examine Bódy's theory and practice. This is also and especially true for a country like Japan. Dealing with Bódy Gábor's work will open up a chapter of European film history (between East and West) and shed light on the international avant-garde movement – to which Bódy Gábor certainly belongs.

Bódy Gábor: *Fogalmazvány a féltékenységről / Draft on Jealousy*, 1972. Monori Lili, Cserhalmi György

Background; cinema matters in Hungary

Bódy's films were made in a country and at a time when in Hungary as well as in the other countries under communist domination, all cinema matters were subjected to a strict control by party officials. Cinema was considered an art for the masses which should exercise a political influence and therefore was put under severe regulations; so that experimental or subversive films had almost no chance to be made at all. It is true that cultural politics in Hungary were somewhat more liberal than in other countries of the Eastern block, but even in Hungary the film artists were under close surveillance so that a temperament like Bódy found it difficult to put his ideas into practice.

But luckily there were some – at least temporary – niches and free spaces for artists like Bódy Gábor, among them the "Studio Béla Balázs" (established already in 1959 and named after the Hungarian scriptwriter, critic and theoretician) where short and experimental films, later also full length feature films could be made in an atmosphere of relative liberty. The Studio Bela Balazs was a meeting place for the most gifted authors and directors of Hungarian cinema. Bódy Gábor joined the studio as early as 1971, in 1973 he established, inside the studio, the "experimental film group K3" as a platform for true experiments.

American Postcard

From 1971 to 1975 he studied film direction at the Hungarian film academy. His diploma film was "American Postcard" which immediately after its completion in 1975 created many echoes and won the main award at the Mannheim Film festival (Germany) in 1976. The film tells the story of three Hungarian officers who serve as land surveyors during the American Civil War. The film makes use of authentic diaries, of a text by Karl Marx, of poems by Walt Whitman and of a short story by Ambrose Bierce. "American Postcard" was a real experimental movie (maybe for the first time in the Eastern Block). Bódy was experimenting with <light fades> (a method of blending one scene into the other by a slow fade into white), he was using masks and inserts (frequently the camera looks through a telescope); in some moments of the film he tears up the film material and makes it dissolve. The film was really dealing, beyond the narrative line, with the subject of film language itself; the activities of the land surveyors appear as a metaphor for the process of making a film. Through the manipulation of space and time, Bódy conferred an archaic and, at the same time, poetic quality to the images of his film. The subject of emigration, of liberty and independence also played an important role in the film.

Narcissus and Psyche

But the most ingenious and sensational film by Bódy Gábor was without doubt "Narcissus and Psyche" (80). This film which exists in three different versions, the longest of which lasts three hours and forty minutes, is an overflowing, romantic and operatic story of love and doom, interrupted by lightnings of passion and sudden visions, embroidered with stylized visuals and surreal exaggerations, a cataract of images, camera movements and double exposures, but also of exquisite landscapes, architectural sights and angles. The story of the film moves over a time span of over one hundred years (beginning before 1800 and ending around 1920), during which the protagonists do not age at all. Behind the narrative line, the European history of the 19th century becomes visible, a process of dissolution and decomposition of the bourgeoisie as well as the nobility. In one scene, a telephone is picked up and from the earpiece a voice can be heard which strongly resembles that of Adolf Hitler. The film is based upon the verse drama of Weöres Sándor, a contemporary Hungarian writer.

In "Narcissus and Psyche" private events, excursions into mythology, consideration about aesthetics and the artistic process blend together. The central characters, Narcissus (Laci Toth) and Psyche (Erzsebet Lonyai), admirably performed by Udo Kier and Patricia Adriani, are personifications of mythology from the Greek antiquity, they each represent certain positions or psychological patterns: Narcissus is the poet most fond of himself (whose play is only performed in a commercialized version and who ends in misery); Psyche represents the woman and poetess sure of herself, whose life is a succession of stormy adventures, deceptions, fulfilments and renunciations. In his film, Bódy tries to translate the myth of Narcissus and Psyche into the domains of psychology and history. Science and technology are also introduced into the film by means of visual citations. The film is, as one critic put it, "an essayistic explosion" adorned with a "baroque fireworks of associations". Bódy was compared to Buñuel, Fellini and also to Werner Herzog. On account of this film, Bódy Gábor was called in 1981 "the most extraordinary talent of Hungarian cinema", "the definite new stylist among Magyar filmmaking newcomers" (Variety). Other remarkable features are the oscillation of the film between a high degree of stylization and the conscious use of "kitsch" as ironic quotation or the use of electronically transformed music.

In Hungary and in Germany, "Narcissus and Psyche" was a success in the movie theatres, the film was even successful – unexpectedly! – as an export product. It received many awards in 1981 and 1982, it was shown in Cannes, Locarno, Berlin and in many other film festivals. In Locarno the film was awarded the Bronze Leopard for "the successful attempt to introduce image and sound research of experimental cinema into the narrative structure."

In 1983 Bódy Gábor made his third film, this time entitled "Dog's Night Song". It adopts a burlesque style, the action is set in the present period. Central characters are a false priest (played by Bódy Gábor himself), an army officer (who develops explosives and chases his escaped wife), an astronomer, a young woman who suffers from lung disease and a communist official. The film is narrated simultaneously in an archaic and a modern style; it aims to convey a picture of "microstructures" within Hungarian everyday life. Some parts of the film were shot in video and in super 8 format; the background music is provided by a Hungarian rock band which also appears in some scenes of the film.

"Dog's Night Song" is at the same time a play, a formal experiment (although not quite as exuberant as "Narcissus and Psyche"), but also a political and social metaphor, an analysis and criticism of society, expressed by the stylistic means of medieval iconography. The images of the film were shot by the New York camerawoman Johanna Heer, they possess "the ambiguity of magical dream images" (Viper).

The possibilities of the video medium

In the last years of his life, Bódy Gábor dealt increasingly with the medium of video. He made several experimental shorts in video format, "Der Dämon in Berlin" (The Demon in Berlin, 1982) and "Either/Or in Chinatown" (1984–85). He lived in Berlin and Vancouver as guest of artists-in-residence programs, taught at the Berlin Film Academy DFFB, gave lectures (about "Total Expanded Cinema"), travelled through various countries with film programs, published video cassettes and books. In 1980, he established "Infermental", the first international magazine of video cassettes, of which ten series appeared and which was continued and coordinated after his death by his widow Vera Bódy. He made the film "Mozgástanulmányok 1880–1980" (Studies in Movement 1880–1980) in 1980 as an homage to the American photographer and early film pioneer Eadweard Muybridge; for television, he filmed "Hamlet" in 1982.

Bódy Gábor: *A démon Berlinben*
The Demon in Berlin, videó, 1982

Concerning the possibilities of the video medium he said in an interview in 1983: "The invention and introduction of new media like magnetic tape, laser disc and Video contain the possibility to find our way back to a free language of cinematography, to become conscious again of its original possibilities."

Passion and Spirit

Bódy Gábor was an unusually warmhearted, open minded person, always bubbling over with ideas and continuously developing new projects. He was able to communicate his enthusiasm to other persons; in this way he exercised a strong influence on his environment and contributed to the development of many artists' and media groups. He was a frequent guest of the International Forum of the Berlinale and of the Arsenal cinema in Berlin. He cared personally about the screening of his films and translated "Narcissus and Psyche" (the long version) several times into German through the microphone at the Arsenal because no subtitled print was available at the time.

His work was always carried forward by passion and spirit, hope and confidence – in the last moments of his life he must have lost this confidence, facing growing difficulties when it came to producing his films and establishing his work center in Hungary. On the 24th of October 1985, he took his own life in Budapest.

The Swiss festival "Viper" ("International Festival for Film, Video and New Media", originally in Lucerne, now based in Basel) devoted a homage to Bódy Gábor in 1995; underlining the actuality of Bódy Gábor's work in the present time, they wrote: "His theoretical considerations, in view of contemporary debates about digitalization, networks and Multimedia, have acquired new and explosive momentum. His artistic self-conception and his endeavour to find an adequate filmic representation for the complexity of his subjects must be considered an important challenge for many of today's film and video authors."

To the question of what he was dreaming, Bódy Gábor replied: "I am the dream of my life."

BÓDY GÁBOR

(Ultradiconalizmus)

TRATRA vagy a tomboló hűség művészete   B. Á. képei alá

Van egy magatartásmód, egy kicsit neveltséges, kicsit tragikus, nagyon előkelő. Rendkívül kifejlesztett, de némiképp egyoldalú képességek jellemzik, akár az afgán agárt. Ennek a mentalitásnak az előkelősége ugyanabból ered, amiből bizonytalansága: a *fajta* érzetéből. Mivel mégsem agárról, hanem művészetről van szó, a *fajta* ez esetben nem jelent mást, mint mindazoknak a művészelődőknek a sorát, akiket megismert, tudományát átérezte és kipróbálta, akikkel intenzívebben rokonult, mint a vér szerinti elődeivel. A tudat óriási emléanyagot kumulál, és ezzel rendkívüli képességeket fejleszt, de rendkívüli bizonytalanságot is, mert minél mélyebb a múlt, annál élesebb a kétely a jelen és a jövő értelmében. Aki először vág fejszét a fába, még hiheti, hogy ettől az egész erdő kidől. Aki ismeri a fejsze súlyát, a fák görcseit, az évszakokat, azaz a favágás művészetét, annak minden csapása a tökéletesség érzetét kelti a szemlélőben s ugyanakkor valami könnyű szomorúságot, mint a hajnali pára. „Kinek-kinek az ethosza a maga számára daimon” – mondja Herakleitosz, s ez azt jelenti, hogy egyszer minden tudat felnő a végzetéig. Érdekes, hogy a politikában ez a magatartás – amit ott konzervatív radikálisnak is neveznek – gyakran volt egy-utas a forradalmival, még akkor is, ha ez a közös út válságba, vagy tébolyba vezette. Minden tradícióban van valami érték, van benne örökérvényű, és ez az, ami benne beteljesíthetetlen. A **TRATRA** (az ultradiconalizmus) voltaképpen ennek a beteljesíthetetlennek a Don Quijote-ja; s igaz van, amikor minden ígéretet arra akar kényszeríteni, hogy valósággá váljon, de rettenetesen téved, amikor azt hiszi, hogy a valóságot bármiféle azonosítási kísérlet maradásra bírhatja. Igyekezete vagy drámába vezet, vagy groteszkbe, s az egyetlen kiút belőle az út nyilvántartása, a párhuzamos önszemlélet – az irónia és a humor. Kierkegaard az iróniát az esztétikai és morális, a humort a morális és a vallásos stádium közé helyezi, átmenetként. Akinek ez nem árt, az próbálja meg átgondolni az iróniát az érzékiség, a humort a morál tagadásaként. Végeredményben majd marad a hit, amely azonban vagy csendet parancsol a művészetekre, vagy himnikus magasfeszültségben robban.

Budapest, 1974. [Kézirat]

Megjelent: *Bódy Gábor (1946–1985) életműbemutató*, Budapest, Műcsarnok, 1987. 247 o.
szerk.: Beke László, Peternák Miklós

Bódy Gábor: *Cselédek / The Maids*, 1972. Monori Lili

GÁBOR BÓDY

(Ultratraditionalism)

TRATRA

or the art of frantic fidelity thoughts in connection with the paintings of Á. B.

There is an attitude, which is slightly ridiculous, slightly tragic, but highly refined. It is characterised by extremely developed, but slightly one-sided abilities, just like Afghan hounds. The refinement of this mentality springs from the same source as its uncertainty: from the consciousness of the *species*. We are not concerned here with Afghan hounds, but with art. What is meant by *species* in this case is none other but the rank of those artistic predecessors with whom he became acquainted: those whose knowledge he entered into and tested, those with whom he had more intensive relations than with his blood-related ancestors. Consciousness accumulates an immense amount of memories, and thus develops extraordinary abilities, but not without phenomenal uncertainty, because the deeper the past, the sharper the doubt in the sense of present and future.

He who cuts his axe into a tree for the first time may think that the entire forest will fall by this. He who knows the weight of an axe, the gnarls of trees, the seasons, i.e., the craft of wood-felling, rouses in the viewer the sense of perfection with every stroke, as well as a kind of light sorrow, like the morning mist. "One man's ethos is his own demon", says Heraclitus, and this means that every consciousness comes once to its own destiny. It is interesting that in politics, this attitude – called conservative radicalism in this case – often follows the same road as the revolutionary. Even if this common road led to a crisis of folly.

Every tradition contains some value, something eternal, and this makes it unfulfillable. As a matter of fact, **TRATRA** (ultratraditionalism) is the Don Quixote of this unfulfilment, and it is right when it wants to compel every promise to become reality, but it is frightfully mistaken when it thinks that reality can be persuaded to stay by any sorts of attempts at identification. Its efforts end either in disaster or in grotesquery, and the only way out is to keep a record of the road – parallel self-contemplation: irony and humour.

Kierkegaard places irony as a transition between the aesthetic and the moral, and humour as the stage between the moral and the religious. Those who are not hurt by this should try to consider irony as the negation of sensuality, and humour as the negation of morals. Ultimately, only faith remains, which either bids the arts to be silent, or explodes in hymnic high voltage.

Budapest, 1974. [Manuscript]

In: *Bódy Gábor (1946–1985) életműbemutató [life-work]*, Műcsarnok, / Kunsthalle Budapest, 1987, p. 247.
eds.: László Beke, Miklós Peternák

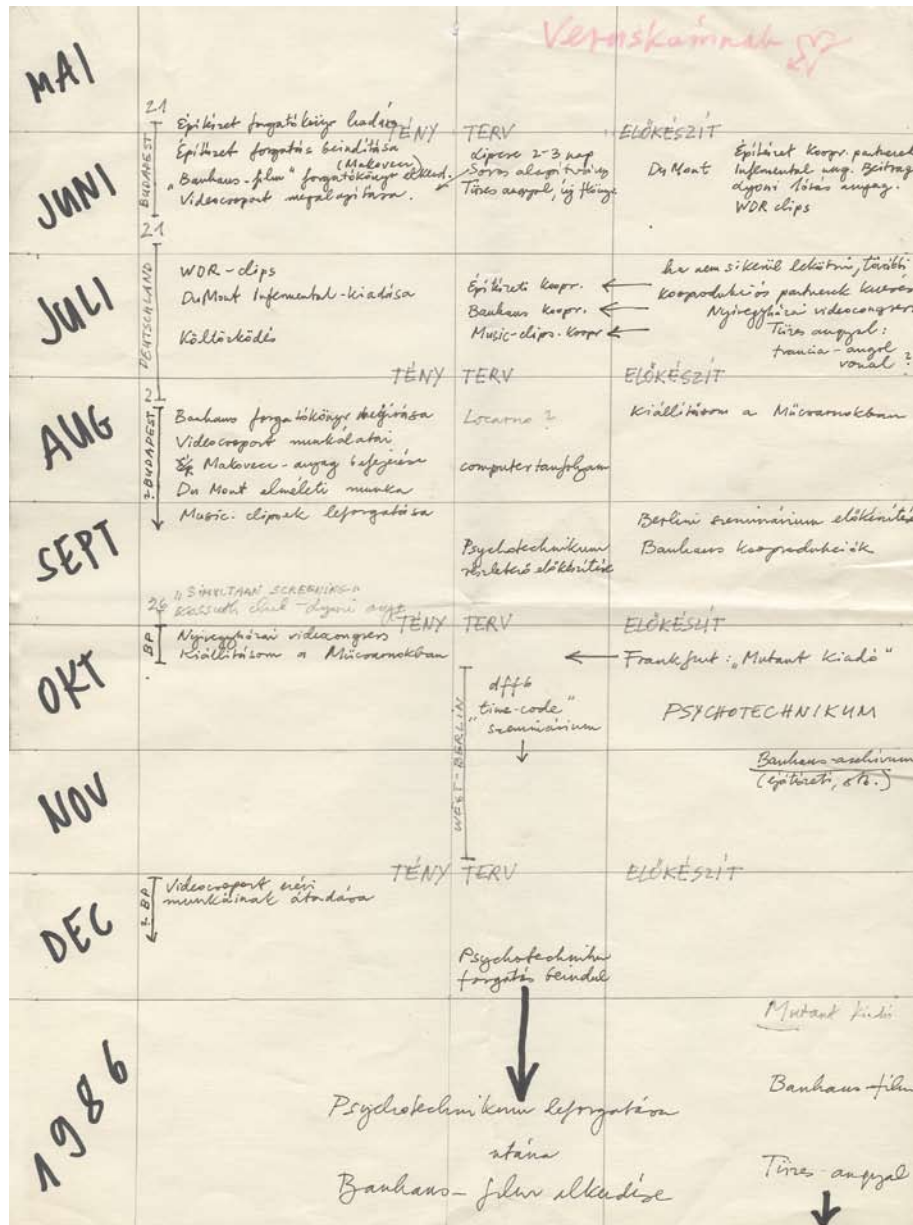

Bódy Gábor: *A harmadik / The Third*, 1971. Erdély György, Baksa-Soós János

Bódy Gábor: *Tradicionalis kábítószerünk / Our Traditional Dope*, 1973

ÉLETRAJZ

1946
augusztus 30-án született Budapesten.

1960-64
Középiskolai tanulmányokat folytat a budapesti I. István Gimnáziumban.

1964-71
Az ELTE filozófia-történelem szakán folytat tanulmányokat. Elsősorban Szabad György történész és Zsilka János nyelvészprofesszorok vannak rá nagy hatással. Szakdolgozata: *Egy film jelentés-strukturájának vizsgálata. A filmi jelentés attribúciója* (1971); bíráló tanárok: Kelemen János, Zsilka János. Eközben forgatókönyvróként vagy asszisztensként vesz részt a következő filmekben: *Három lányok* (főiskolai vizsgafilm, rendezte Magyar Dezső), *Schlegel Ágnes* (BBS, rendezte Pintér György), *Vissza a városba* (BBS 1968, rendezte Mihályfy László; a film pomázi színhelyén élt barátja, Jánnossy Ferenc festőművész), *Agitátorok* (BBS 1969, rendezte Magyar Dezső). Ajtony Árpáddal, Dobai Péterrel és még hat társával együtt közlé teszi a „Szociológiai filmscsoportot!” című kiadványt (1969). Filmelméleti munkát folytat (lásd Huszárk *Elégiájáról* írott elemzését, Fotóművészet 1970), szépirodalmi kísérletekkel jelentkezik.

1971
A Balázs Béla Stúdió tagja lesz, melynek keretében elkészíti első önálló filmjét: *A harmadik* (kísérleti dokumentumfilm, ff., 35 mm, 50').

1971-75
A budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatója, film- és tévérendezői szakon, Máriaússy Félix osztályában. Itt készített vizsgafilmjei és ténvéjátékai az első évben: *Fogalmazvány a féltékenységéről* (kísérleti film, 1972, ff., 16 mm, 20'), Jean Genet: *Cselédek* (részletek a darabból, ff., ampex); a második évben: *Tradicionális kábítószereink* (1973, dokumentumfilm, ff., 16 mm, 24'), Mészöly Miklós: *Az állatfoglalminál* (adaptáció, ff., ampex); a harmadik évben: *Hogyan verekedett meg Jappe és Do Escobar után a világ* (1974, kísérleti film, Thomas Mann novellája nyomán, ff., 16 mm, 40'), Csáth Géza: *Apa és fiú* (adaptáció, ff., ampex). Színházat is rendez: Kisfaludy Károly: *Betegek* (Ódry Színház; nem mutaták be), Genet: *Cselédek* (Csili, 1973; Monori Lilivel és Ruttkai Évával).

1972
Előadásokat tart a filmnyelvről. Tétéleinek illusztrálására „saját produkcióban” elkészíti a *Vadászat kis rókára* (szintaktikai csoportok) c. montázsfilmet

(filmpélda, ff., 16 mm, 5'), mely az 1973-as Párizsi Biennálén elveszett. A biennálé katalógusában egy másik film is szerepel: *Regards du passé vers l'avenir* (*lexique des gestes*), 1971 (16 mm, noir, 6 mn).

Ifjvezetők (dokumentumfilm, BBS, ff., 16 mm, 42').

1973
A BBS-ben megszervezi a *Filmnyelvi sorozatot*, a Stúdió első kísérleti filmes projektjét, melybe képzőművészeket, zenészeket, írókat is meghív. Ennek keretében készíti el a *Négy bagatell* (1972-75, kísérleti film, ff., 35 mm, 28'), valamint operatőri munkát végez Vidovszky László zeneszerző – később számos filmben munkatársa – filmjében, az *Aldrinban* (kísérleti film, BBS 1976, ff., 35 mm, 5'). A sorozat filmjeit később bemutatják Amszterdamban (Works and Words fesztivál, De Appel Gallery, 1979; Bódytól szerepel: *Négy bagatell*, *Amerikai anizs*, *Pszichokozmoszok*); Genovában (Nuovi aspetti del cinema sperimentale europeo, 1980; *Négy bagatell*), s azóta számos más országban is.

1975
Elkészíti diplomafilmjét, az *Amerikai anizsot* (kísérleti játékfilm, BBS, ff., 25 mm, 104'), mellyel elnyeri a manheimi 25. Internationale Filmwoche legjobb első filmes alkotónak járó nagydíját (1976) és a magyar kritikuskok legjobb első filmesnek járó díját (1976). További bemutatók: 1977: Párizs, Locarno, Figuera da Foz; 1978: Edinburg; 1979: Amszterdam; 1980: Genova, Seattle, Berkeley, San Francisco, Chicago, Philadelphia, New York; 1981: Frankfurt/M. és más német városok; 1982: Hamburg; 1983: Zágráb, New York stb.

A MAFILM állományába kerül mint „művészeti ügyintéző” (1980-ban lesz „filmrendező”).

1976
Oktatófilmet készít az Iskolatelevízió számára: *Filmiskola* (3 rész, ff., 16 mm, összesen 82').

A BBS-ben megalapítja a K/3 (Közművelődési Komplex Kutatások) kísérleti filmscsoportot. Elkészíti a *Pszichokozmoszokat* (komputerfilm, BBS, ff., 35 mm, 13'03").

1977
Megszületik lánya, Zita.

Első ténévfilmje, a *Katonák*, J. M. R. Lenz darabja nyomán (ténévdrama, MTV, színes, ampex, 90'). Szerepel benne Udo Kier, akivel Mannheimben

ismerkedett meg, s aki majd a *Nárcisz és Psyché* egyik főszereplője lesz.

Reklámfilmet készít: *Ez a divat* (MAFILM Propaganda Stúdió, színes, 35 mm, 14'). A BBS-ben elkezdi forgatni kísérleti filmjét, a *Kozmikus szemet* („science-fiction, non-fiction, fiction”), mely befejezetlen marad. Tanulmányt ír *A fiatal magyar film útjai* címmel (Valóság, 1977).

1978

Második tévéfilmje, a *Kréta*kör, L. Hsing-Tao nyomán (tévédráma, MTV, színes, ampex, 95'), elnyeri a magyar tévékritikusok díját. Tímár Péterrel közösen készített filmje, a *Privát történelem* (dokumentum-analízis, Híradó- és Dokumentumfilm Stúdió, 1978, ff., 35 mm, 27'23") az 1979-es Miskolci Filmfesztiválon a filmkritikusok díját nyeri el, majd bemutatják Overhausenben és Melbourne-ben. Az Edinburgh-i Filmfesztiválon előadást tart *Total expanded cinema* címmel (melynek alap gondolatát, a „végtelen kép és tükröződést” már az 1973-as tihanyi szemiotikai szimpóziumon is felvetette).

1979

Januárban elkezdi folytatni a *Psyché*-t.

1980

Nárcisz és Psyché (játékfilm, Hunnia Stúdió, 35 mm, színes, Dolby sztereó, egyrészes külföldi verzió, 140', kétrészes magyar verzió 210', háromrészes tévéverzió 270') Weöres Sándor *Psychéje* nyomán, Patricia Adriani, Cserhalmi György és Udo Kier főszereplésével. Bódy szinte összes barátját és példaképét megnyeri a közreműködésre. A forgatókönyvet Csaplár Vilmosossal és Dobai Péter segítségével írja, a látványtervező Bachman Gábor, a zeneszerző Vidovszky László. A filmben szerepel Pílinuszky János, Jánossy Ferenc, Erdély Miklós, Hajas Tibor, Csutoros Sándor stb. A *Psyché* az 1981-es Budapest Játékfilmszemlén kiemelt díjat nyer, még ez évben bemutatják Cannes-ban (Quinzaine des Réalisateurs), Locarnóban (itt Bronz Leopárd díjat nyer), Figuera de Fozban (CIDALC-díj), Sevillában, Mannheimben, San Franciscóban. A háromrészes verziót a nyugat-berlini Internationales Forum des Jungen Films alkalmából mutatják be.

Részt vesz Genovában *A kísérleti film új aspektusai* című experimentális filmszemlén. Budapesten kezdeményezésére megalakul az első nemzetközi videomagazin, az INFERMENTAL. Ugyancsak létrehozza a MAFILM K* (kísérleti) szekcióját, mely a következő évben nagyszabású „haj-és sminkfesztivált” rendez. Körutat tesz az Egyesült Államokban az *Amerikai anizszal*, a *Négy bagattellel* és a *Pszichokozmoszokkal* (Seattle, Berkeley, Chicago, Philadelphia, New York).

Ez év decemberében feleségül veszi a Düsseldorfban élő történésznőt, későbbi munkatársát, Veronika Baksa-Soóst (Veruschka Bódy).

Mozgástanulmányok 1880-1980 (Homage to Eadweard Muybridge) (kísérleti filmtanulmány, Híradó- és Dokumentumfilm Stúdió, színes, 35 mm, 18'), amit többek között 1982-ben Overhausenben és Hamburgban is bemutat.

1981

Megszületik fia, Caspar-Maria Zoltán Leopárd (Jonathan). Előadásokat tart az ELTE Esztétika Tanszékén és a debreceni KLTE-en. *A film mint nyelv megközelítése* címmel. Kísérleti filmjeivel körutat tesz az NSZK-ban (Dortmund, Osnabrück, Hamburg, Hannover, Frankfurt/M., ill. Nyugat-Berlin).

Szikora Jánossal *Hamletet* rendez a győri Kisfaludy Színházban. Címszereplő: Cserhalmi György. A következő évben a tévéváltozat is elkészül (MTV, színes, 173').

1982

A DAAD Berliner Künstlerprogram ösztöndíjasa. Szervezőmunkája eredményeként megjelenik az INFERMENTAL első kiadása, melynek szerkesztője is ő. Előadást tart a hamburgi Metropol moziban rendezett magyar kísérleti film bemutatón (bemutatott filmjei: *Négy bagattell*, *Pszichokozmoszok*, *Privát történelem*, *Mozgástanulmányok*, *Aldrin*, *Amerikai anizs*, *Nárcisz és Psyché*). Két videót készít: *Die Geschwister/Testvérek* (videoterv egy játékfilmhez, DAAD és saját produkció, színes, 27') és *Der Dämon in Berlin/A démon Berlinben* (Lermontov: *A démon* című költeménye alapján. DAAD és saját produkció, videó, super 8, színes, 28'). Utóbbit beválogatják a *The Second Link* című nemzetközi összeállításba, mely 1982-től Banffben (Kanada), New Yorkban (Museum of Modern Art), Los Angelesben (Long Beach Museum) és Amszterdamban (Stedelijk Museum), 1984-ben pedig Japánban szerepel, ahol a katalógus japán verziója is megjelenik.

1982–83

Docens a nyugat-berlini Film- és Televízió Akadémián (DFFB). Szemináriumának címei: 1982: *Die kreative Sprache der Kinematographie*, 1983: *Das schöne Licht*, 1985. február: *Special effect* 1985. szeptember/október: *Computergesteuerte Bild- und Tonkompositionen* (ennek anyagából tanítványai *Zeit-transgraphie* címen kiadványt állítanak össze az 1986-os berlini filmfesztiválra).

1983

Tanulmányt ír *Die kreative Sprache der Kinematographie* címmel. A nyugat-berlini DAAD-Galeria megrendezi műveinek retrospektív kiállítását (rajzok, fotók, videók), egyidejűleg az Arsenalban filmjeit vetítik. Jelentős át fogó katalógus jelenik meg ebből az alkalomból. Két újabb videót készít: *Die Geisel/A tús*z (videodráma, DAAD és saját produkció, színes, 22') és *De Occulta Philosophia „philo-clip”* (Egon Bunnéval és Volkmar Heinnel

közösen. DFFB, TU Berlin és saját produkció, színes, 7'08”).

Elkészül harmadik és utolsó nagyjátékfilmje, a *Kutya éji dala* (kísérleti játékfilm, Társulás Film-stúdió, színes, 35 mm, videóról átirít és S 8-ról felnagyított részletekkel, 147'). Főszerepét Bódy magjátéssza. Operatőre az amerikai Johanna Heer. A filmet 1984-ben bemutatják a montreali és a t-orminai filmfesztiválon, 1986-ban a nyugat-berlini televízióban (ZDF). Irányítja az INFERMENTAL III (BBS, Budapest) kiadását. *Rittersrüstung/Lovagi fegyverzet* címen (színes, saját produkció, 40'), Sophie von Plessennel készíti videót.

1984

Megírja a *Tüzes angyal* című forgatókönyvet, Valéri Brjusov regénye nyomán. Egy hónapig a kanadai Vancouverben dolgozik, a Western Front, ill. a Vido Inn Satellit Video Exchange ösztöndíjával. Itt forgatja *A csábítás antológiája* három részesre tervezett ciklusának második darabját (az első *A démon Berlinben* volt), mely két változatban készül el: *Either/or in Chinatown/Vagy-vagy a Chinatownban* (Video Inn, Vancouver és Tag/Traum Köln, 1985, színes, videó, 37') és az INFERMENTAL Extra Nordrhein-Westfalen számára készített rövidebb *Theory of Cosmetics/Kozmetikaelmélet* (1985, színes, videó, 12'). Videóit meghívják a Rio de Janeiro-i 1. Film- és Videobiennáléra.

1985

Az Új videóműfajok programtervezetén és a *Bauhaus-film* előkészítésén dolgozik. Tárgyal a budapesti Műcsarnokkal és nagyszabású film- és videobemutatóról és kiállításról. A nyugat-berlini filmfesztiválon bemutatják *A csábítás antológiája* elkészült részeit. Az *Either/or* a salsomaggiorei fesztiválon szerepel.

Elkészül a *Dancing Eurynome/Eurynome tánca* („mytho-clip”, Tag/Traum Köln, színes, videó, 3'), melynek ősbemutatója az 1. Tokiói Videobiennálén történik, valamint a *Walzer*, Novalis versére („lyric-clip”, a kölni WDR és Bódy Gábor produkciójában, színes, videó, 3'), amit a WDR televízió mutat be október 24-i *Lyrics*-adásában. Személyesen mutatja be a budapesti Kossuth Klubban az E.M.A.N.-t (*European Media Art Network*), amelynek nyolc résztvevő városa (Amszterdam, London, Brüsszel, Barcelona, Berlin, Róma, Lyon, Budapest) egyidejűleg mutatja be egymás egy-egy órás videointerjúját. A budapesti K-Video csoport anyagát Bódy állította össze. Szeptember 10-én befejezi filmregényét, a *Psychotechnikumot* (*Gulliver mindenekelőtti utazása Digitáliába*). Élete utolsó napjaiban az *Új videóműfajok* és retrospektív bemutatójának tervén dolgozik.

október 24-én meghal.

Az év folyamán a *Kutya éji dala* és a *Psyché* szerepel a berni Kunstmuseum „ALLES und noch viel mehr. Das poetische ABC” c. rendezvényén, az *Either/or* az Iowa Universityn és a hágai Kijkhuis Videofesztiválon, az *Eurynome* a ljubljani Video C.D.-n, az amszterdami "Talking back to the medián" (a *De Occultával* és a *Walzerrel* együtt, a müncheni Musik Video Festivalon, a genfi ist International Video Weeken. *De Occulta Philosophia* a frankfurti Videonon, a *Theory of Cosmetics* és az *Eurynome* az 1. Stockholmi Videofesztiválon.

decemberben a nyugat-berlini ARSENAL retrospektív vetítést rendez emlékére.

1986

Egymást követik életműve előtt tisztelgő retrospektív vetítések: januárban a kelet-berlini Haus der Ungarischen Kulturban (Az NDK-ban ezt megelőzően is – a 80-as években – több alkalommal voltak vetítései); Budapesten a Kosztolányi Művelődési Otthonban, februárban Nyugat-Berlinben a Berlinálén (itt életművéért FIPRESCI-díjjal tüntetik ki), áprilisban Overhausenben és Kölnben, júniusban a melbourne-i filmfesztiválon, júliusban a sydney-i videofesztiválon, szeptemberben a kölni filmfesztiválon és a Fotokinán, a hágai Worldwide Videofestivalon, októberben Montrealban.

Magyarországon februárban vetítik először a *Nárcisz és Psyché* hosszú változatát és az *Agitátorokat*. Videó számtalan rendezvényen szerepelnek. Közülük a legfontosabb a Goethe Institut *Video-kunst Deutschland bis 1986* című összeállítása (az *Either/or*-ral), mely bejárta a világot, valamint a 2. Marler Videopreis, melynek fődíját 1986 májusában a *Theory of Cosmetics* nyeri el. Az első bécsi Videonale alkalmából három „clip”-jét (*Walzer*, *De Occulta* és *Eurynome*) a világ legjobb videomunkái közé válogatták. Sugározta az ORF, az osztrák televízió is.

áprilisban megjelenik az *Axis* című videó/könyv Bódy Veruschka és Gábor szerkesztésében a kölni DuMont Verlagnál: egy kétórás nemzetközi videoművészeti kazetta-antológia, magyarul könyv kíséretében. Ugyancsak a DuMont jelenteti meg a Bódy Vera és Bódy Gábor által összeállított *Video in Kunst und Alltag. Vom kommerziellen zum kulturellen Videoclip* című könyvet is.

1987

január–február az első emlékvetítés az Ernst Múzeumban, a Műcsarnok szervezésében. Átfogó katalógus jelenik meg.

június–szeptember Documenta 8 Kassel 1987, *Theory of Cosmetics*, video 12'

1994

április

Tűzes Angyal Valerij Brjusov regénye nyomán
Bódy Gábor
forgatókönyvének színpadi adaptációja a Pécsi
Nemzeti Színházban.

május-október

EUROPA, EUROPA

Das Jahrhundert der Avantgarde in Mittel- und
Osteuropa
Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik
Deutschland, Bonn 1994
Film-Video

1995

ősz

A Képarnyék válogatásában a Toldi moziban vetítik
a Bódy életmű jelentős darabjait, mely alkalomra
Bachman Gábor elkészíti – szüntelenül fekete-fehér
videomunkákat sugárzó, képcsövekből álló – *Bódy-
síremlék* című installációját, a Dorottya Galériában.
(*A videó-síremlék projekt*)
VIPER-Luzern-Svájc-Internationales Film-und
Videofestival Luzern: Bódy Gábor retrospektív
vetítések

2000

46. Internationale Kurzfilmtage Oberhausen: Bódy
Gábor retrospektív vetítések

2003

november

Berlin: Collegium Hungaricum: Bódy Gábor retros-
pektív vetítések
Video Lisboa: Philo-Mytho-Lyric Clip

2004

február

MAGYAR MAGIC, Bristol: Bódy Gábor retrospektív
vetítések

május 17.

recontres video art plastique wharf Centre d'art
Contemporain de basse Normandie (World Wide
Video Festival): Philo-Mytho-Lyric-Clip

november

V. FILMeX, Tokió: Bódy Gábor retrospektív ve-
títések

2005

Era Nowe Horyzonty, 5. Festival Filmowy-Cieszyn,
Lengyelország.
Bódy Gábor retrospektív vetítések

2006

Hommage à Bódy Gábor

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

BIOGRAPHY

1946

30th August, Born in Budapest.

1960–1964

Attends and finishes his secondary school studies
at István I Grammar School, Budapest.

1964–1971

Studies philosophy and history at ELTE University.
György Szabad (Professor of History) and János
Zsilka (Professor of Linguistics) were his initial
influences. His thesis: *The Investigation into
the meaning structures of film. The attribution
of film making* (1971, referent professors: János
Kelemen, János Zsilka). Becomes a screen-writer
and an assistant. Takes part in the following
films: Three girls (a college examination film by
Dezső Magyar), *Schléger Agnes* (BBS, by György
Pintér), *Back to the city* (BBS, 1968, by László
Mihályfy; his friend the painter Ferenc Jánossy
lives in the house in Pomáz where the film was
shot), *Agitators* (BBS, 1969, by Dezső Magyar).
Together with Árpád Ajtony, Péter Dobai and six
other companions he publishes a proclamation
entitled *Towards a sociological film group!* (1969).
He works upon film-theory (see his analysis on
Elegy by Zoltán Huszárik, *Fotóművészet* 1970).
Writes fiction.

1971

Becomes a member of the experimental film studio,
Balázs Béla Studio (BBS). Makes his debut: *The
Third* (experimental documentary film, black and
white, 35 mm, 50').

1971–1975

Student at the Academy of Theatre and Cinematography for film and stage directing. His tutor is Félix Máriássy. Makes examination films and TV plays: the first year: *Draft on Jealousy* (short feature film, 1972, black and white, 16 mm, 20'), Jean Genet: *The Maids* (Highlights), black and white ampex); second year: *Our Traditional Dope* (1973, documentary film, black and white, 16 mm, 24'), Mészöly Miklós: *Livestock Transport* (an adaptation, black and white ampex); in the third year: *After Jappe and Do Escobar Fought, How Did The World Come to Fight* (1974, short feature film adapted from *Thomas Mann's short story*, black and white, 16 mm, 40'), Csáth Géza: *Father and Son* (adaptation, black and white ampex). Directs for the stage: Károly Kisfaludy: *The Ill People* (Ódry Színpad, was not produced), Jean Genet: *The Maids* (Csili, 1973; starring Éva Ruttkai and Lili Monori).

1972

Gives lectures on film language. Privately to illustrate his theses he makes the montage film *Hunting for the Little Fox* (Syntactic sequences) (film example, black and white 16 mm, 5'). It was lost at Paris Biennale (1973). There is another film in the catalogue of this biennale: *Regards du passé vers l'avenir* (Lexique des gestes), 1971 (16 mm, noir, 6 mn).

Youth Organization Leaders (documentary, BBS, black and white, 16 mm, 40').

1973

At BBS he organises the *Film Language Series*. The first experimental project of the studio. Artists, musicians, writers are invited to join. Makes for this series the *Four Bagatelles* (1972–75, experimental film, black and white, 35 mm, 28'). Cameraman in László Vidovszky's *Aldrin* (experimental film, BBS, 1976, black and white, 35 mm, 5'). They (Bódy and Vidovszky) are to work together many times. The films of this series are later shown in Amsterdam (Works and Words Festival, De Appel Gallery, 1979. Bódy has three works: *Four Bagatelles*, *American Postcard*, *Psychocosmoses*, in Genova (Nuovi aspetti del cinema sperimentale europeo, 1980; *Four bagetelles*) and in several other countries since then.

1975

Makes his diploma film, *American Postcard* (experimental feature film, BBS, black and white, 35 mm, 104'). It wins the Grand Prize for the best new film-maker at the Mannheim 25th Internationale Filmwoche (1976) and the Hungarian critics' prize (1976), also for the best first film. Further showings in 1977: Paris, Locarno, Fguers da Foz; in 1978: Edinburgh; in 1979: Amsterdam; in 1980: Genova, Seattle, Berkeley, San Francisco, Chicago, Philadelphia, New York; in 1981: Frankfurt/M. and other German cities; in 1982: Hamburg; in 1983: Zagreb, New York etc.

Join the staff of MAFILM (Hungarian Film Company) as "artistic administrator." Becomes a "film director" in 1980.

1976

Makes an educational film for School's Television: *Film School* (Three parts, black and white, 16 mm, altogether 82').

Within BBS he found the K/3 experimental film group (Complex Researches in Public Education).

Udo Kier, Weöres Sándor, Patricia Adriani és Bódy Gábor.
Budapest, 1978 © Fotó: Vető János

He makes *Psychocosmoses* (computer film, BBS, black and white, 35 mm, 13'03").

1977

His daughter Zita is born.

His first TV film, *Soldiers*, an adaptation of J.M.R. Lenz's play (TV drama, MTV, colour ampex, 90') starring Udo Kier (They met in Mannheim). Begins to shoot his experimental film *Cosmic Eye* ("science fiction, non fiction, fiction") but this is left unfinished. Writes a paper entitled *The Directions of Young Hungarian Film* (Valóság, 1977).

1978

Second TV film, *Chalk Circle*, adapted from L. Hsing-Tao (TV drama, MTV, colour ampex, 95') wins the Hungarian TV Critics Prize. The film entitled *Private History* (document analysis, Híradó- és Dokumentumfilm Stúdió, 1978, black and white, 35 mm, 27'23") co-produced with Péter Timár wins the film critics prize at the 1979 Miskolc Film Festival and is projected in Oberhausen and Melbourne. Gives a lecture at the Edinburgh Film Festival entitled Total Expanded Cinema (The basic of "infinite image and reflection" had already been suggested at the 1973 Tihany Semiotic Symposium). He makes an advertising film: Latest Fashion ('78 Spring-Summer) (MAFILM Propagande Studio, colour, 35 mm, 14').

1979

January he begins shooting *Psyche*.

1980

Narcissus and Psyche (feature film, Hunnia Studio, colour, 35 mm, Dolby Stereo, one part foreign version 140'; two part Hungarian version 210'; three part TV version 270') an adaptation of Sándor Weöres's *Psyche*, starring Patricia Adriani, György Cserhalmi, Udo Kier. Bódy convinces almost all of his friends and mentors to take part in it. He writes the script together with Vilmos Csaplár and Péter Dobai, the art director is Gábor Bachman, the musician is László Vidovszky. János Pilinszky, Ferenc Jánossy, Miklós Erdély, Tibor Hajas, Sándor Csutoros etc. appear in the film. *Psyche* wins prize in the 1981 Budapest Feature Film Festival, is shown in the same year in Cannes (Quinzaine des Réalisateurs), in Locarno (wins the Bronze Leopard), Figuera da Foz (CIDALC prize), in Sevilla, in Mannheim, in San Francisco. The three-part version is projected during West-Berlins "Internationales Forum des Jungen Films".

Lectures at Genoa's experimental film festival on "New Aspects of Experimental Film". Using his own initiative he starts, in Budapest, the first international video-magazine INFERMENTAL. Also founds the K* (experimental) section of MAFILM, which organizes in the following year a grand "hair-and make-up festival". Makes a round trip in

the USA with *American Postcard, Four Bagatelles and Psychocosmoses* (Seattle, Berkeley, Chicago, Philadelphia, New York).

Marries the historian Veronika Baksa-Soós (Veruschka Bódy) in December. She lives in Düsseldorf and also works with Bódy later.

Motion Studies 1880-1980 (Homage to Eadweard Muybridge) (experimental film study, Híradó- és Dokumentumfilm Stúdió, colour, 35 mm, 18'), which was presented with others in Oberhausen and Hamburg (1982).

1981

His son Caspar-Maria Zoltán Leopárd (Jonathan) is born. Lectures at the Aesthetic Department of ELTE University and at KLTE Debrecen University on *Film as a Language*. He travels and shows his experimental films in West-Germany (Dortmund, Osnabrück, Hamburg, Hannover, Frankfurt/M. and West-Berlin).

Directs *Hamlet* (co-producer János Szikora) in Kisfaludy Theatre, Győr. Starring: György Cserhalmi. The next year it is followed by a TV adaptation (MTV, colour, 173').

1982

Scholarship-holder of the DAAD Berliner Künstlerprogram. As a result of his organising work the first issue of INFERMENTAL is dited by him. Lectures in the Metropole cinema in Hamburg at a showing of Hungarian Experimental Films (his own films are presented here: *Four Bagatelles, Psychocosmoses, Private History, Motion Studies, Aldrin, American Postcard, Narcissus and Psyche*). He makes two videos: *Die Geschwister/Brothers and Sisters* (video plan for a feature film, DAAD and his own production, colour, 27') and *Der Dämon in Berlin/The Demon in Berlin* (an adaptation of Lermontov's poem entitled *The Demon*, video, super8, DAAD and private production, colour, 28'). The latter one was selected for *The Second Link* international collection which was shown from 1982 onwards in Banff (Canada), New York (Museum of Modern Art), Los Angeles (Long Beach Museum), Amsterdam (Stedelijk Museum) and in 1984 in Japan, where the Japanese version of the catalogue is also published.

1982-83

Assistant professor at the Film and Television Academy of West-Berlin (DFFB). The titles of his seminars: 1982: Die kreative Sprache der Kinematographie; 1983: Das schöne Licht; February 1985: „Special effects“; September/October 1985: Computergesteuerte Bild-und Tonkompositionen (out of the material of the latter his students compile a work entitled "Zeit-transgraphie" for the 1986 Berlin Film Festival).

1983

He writes a paper: *Die kreative Sprache der Kinematographie*. The West-Berlin DAAD Gallery makes a retrospective exhibition of his works (drawings, photos, videos), simultaneously his films are shown in the Arsenal. A comprehensive and significant catalogue is published. Makes two new videos: *Die Geisel/The Hostage* (videodrama, DAAD/private production, colour, 22') and *De Occulta Philosophia*, "philo-clip" together with Egon Bunne and Volkmar Hein (DFFB, TU Berlin, private production, colour, 7'08"). Makes a videowork entitled *Rittersrüstung/Armour* as the co-author of Sophie von Plessen (colour, 40').

Third and last major feature is completed, *The Dog's Night Song* (experimental feature film, Társulás Filmstúdió, colour, 35 mm, with details duplicated from video and blown up from Super 8, 147'). He himself plays the protagonist. His cameraman is the American Johanna Heer. The film is presented in 1984 in the Montreal and Taormina Festivals, and in 1986 in West-Berlin ZDF TV. He directs the publishing of INFERMENTAL III (BBS Budapest).

1984

He writes a script entitled *Angel of Fire* as an adaptation from a novel by Valery Brusov. As a scholarship holder at the Canadian Western Front and the Video Inn Satellit Video Exchange he works in Vancouver. Shoots here the second part of which was *The Demon in Berlin*. Its two versions are completed: *Either/or in Chinatown* (Video Inn, Vancouver), Tag (Traum, Cologne, 1985, colour video, 37') and a shorter one: *Theory of Cosmetics* (1985, for INFERMENTAL Extra, Nordrhein Westphalen, colour video, 12'). Receives an invite for his videos to be shown at the First Film and Video Biennale in Rio de Janeiro.

1985

Works on the production timetable of *New Video Genres* and on the preparation of *Bauhaus film*. In West-Berlin Film Festival the completed details of *The Anthology of Seduction* are presented. *Either/or* is presented in Salsomaggiore Festival. *Dancing Eurynome* is completed ("mythoclip", Tag/Traum, Cologne, colour video, 3'). (Its world premiere is at the First Tokyo Video Biennale) and *Waltz*, an adaptation of a poem by Novalis ("Lyric-clip", a production of Köln WDR and V. Bódy, colour video, 3') which is presented in WDR TV in the Lyrics programme (24 October). At Kossuth Klub, Budapest E.M.A.N. (*European Media Art Network*) is presented. Eight cities are taking part: Amsterdam, London, Brussels, Barcelona, Berlin, Rome, Lyon, Budapest. They simultaneously present each other's video anthologies which last about one hour each. The programme by the Budapest K-VIDEO Group was compiled by Bódy. On the 10th of September he finishes his film/novel *Psychotechnikum (Gulliver's*

First Visit to Digitalia). In the last days of his life he works on *New Video Genres* and on a plan of his retrospective.

He dies on the 24th of October.

This year *The Dog's Night Song* is presented in the Bern Kunstmuseum "ALLES und noch viel mehr. Das poetische ABC" programme, *Either/or* is presented in Iowa University, and in Kijkhuis Festival in The Hague, *Eurynome* in Ljubljana Video C.D., in Amsterdam in "Talking back to the Media" (together with *De Occulta and Walzer*) on Musik Video Festival in Munich, on First International Video Week in Geneva. *De Occulta Philosophia* is shown at the Frankfurt Videon, *Theory of Cosmetics* and *Eurynome* at the First Stockholm Video Festival. In December in West-Berlin ARSENAL gives Commemorative Retrospective.

1986

Retrospectives of his work follow one another: in January at the East-Berlin Haus der Ungarischer Kultur (there were several showings in East-Germany previously), in Budapest in the Kosztolányi Művelődési Otthon, in February in West-Berlin Berlinale (he is awarded the FIPRESCI prize here), in April in Oberhausen in Köln, in June in Melbourne Film Festival, in July in the Sydney Video Festival, in September in the Köln Film Festival, and in Fotokina, in Worldwide Video Festival in The Hague, in October in Montreal.

In Hungary the full version of *Narcissus and Psyche* is first shown in February and the *Agitators* is premiered. His videos are used in numerous programmes. The most important showing is that in the Goethe Institute "Videokunst Deutschland bis 1986" (*Either/or*), which is intended to be presented throughout the world. He wins the Second Marler Videopreis with *Theory of Cosmetics* (May 1986). In the first Viennese Videonale three of his "clips" (*Walzer, De Occulta Philosophia, Eurynome*) are selected among the best video works of the world. ORF, the Austrian TV also presented them.

In April *Axis video/book* is published by the DuMont Verlag in Köln, editors: Veruschka and Gábor Bódy. It is a two-hour cassette anthology of international video art accompanied by an explanatory book. The DuMont also publishes *Video in Kunst und Alltag. Vom kommerziellen zum kulturellen Videoclip*, a book compiled by Vera and Gábor Bódy.

1987

January-February the first memorial screening was held in the Ernst Museum, organised by the Múcsarnok/Kunsthalle Budapest. A comprehensive catalogue was published.

1987

June–September
Documenta 8, Kassel 1987 – *Theory of Cosmetics*,
video 12'

1994

April
Pécs (H) National Theatre: stage adaptation of
Gábor Bódy's script after Valery Brusov's novel,
Angel of Fire.

May–October
EUROPA, EUROPA – Das Jahrhundert der Avantgarde
in Mittel- und Osteuropa
Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik
Deutschland, Bonn 1994 Film-Video

1995

(Autumn)
As selected by Képárnyék, the most significant
works of Bódy's oeuvre were screened at the (BB5)
Toldi Cinema, and on the same occasion, Gábor
Bachman produced his installation – composed of
picture tubes radiating uninterrupted black and
white video works – entitled *Bódy-sepulchre*, at
the Dorottya Gallery.

VIPER, Luzern (CH): Internationales Film-und
Videofestival Luzern: Gábor Bódy retrospective
screenings

Bódy Gábor az *Amerikai anizs* forgatásán / Gábor Bódy at the
shooting of *American Postcard*, 1975

2000

46. Internationale Kurzfilmtage Oberhausen (D):
Gábor Bódy retrospective screenings

2003

November, Berlin, Collegium Hungaricum (D): Gábor
Bódy retrospective screenings

Video Lisboa (P): Philo-Mytho-Lyric Clip

2004

February
MAGYAR MAGIC, Bristol (UK): Gábor Bódy retro-
spective screenings

17 May
recontres video art plastique wharf Centre d'art
Contemporain de basse Normandie (World Wide
Video Festival) (F): Philo-Mytho-Lyric-Clip

November

V. FILMeX, Tokyo (J): Gábor Bódy retrospective
screenings

2005

Era Nowe Horyzonty, 5. Festival Filmowy-Cieszyn
(PL): Gábor Bódy retrospective screenings

2006

Hommage à Gábor Bódy, Ludwig Museum – Museum
of Contemporary Art

FILMEK / FILMS

Nagyjátékfilmek / Feature films

1. *Agitátorok / Agitators* (rendezte / director:
Dezső Magyar, forgatókönyv / script: Gábor
Bódy), 1969, 82'
2. *A harmadik / The Third*, 1971, 50'
3. Fogalmazvány a féltékenységről / Draft on
Jealousy, 1972, 20'
4. *Tradicionalis kábitószerünk / Our Traditional
Dope*, 1973, 24'
5. *Hogyan verekedett meg Jappe es Do Escobar
után a világ / After Jappe and Do Escobar
Fought, How Did The World Come to Fight*,
1974, 40'
6. *Négy bagatell / Four Bagatelles*, 1972–75, 28'
7. *Amerikai anizs / American Postcard*, 1975,
104'
8. *Aldrin* (rendezte / director: László Vidovszky,
operatőr / director of photography: Gábor
Bódy), 1976 5'
9. *Filmiskola / Film School*, 1976, 82'
10. *Pszichokozmoszok / Psychocosmoses*, 1976,
13'03"
11. *Privát történelem / Private History*,
(társalkotó / co-director: Péter Tímár), 1978,
27'23"
12. *Ez a divat ('78 tavasz – nyár) / Latest Fashion
('78 Spring – Summer)*, 1978, 14'
13. *Nárcisz és Psyché / Narcissus and Psyche*,
1980, 270'
14. *Mozgástanulmányok 1880–1980* (Homage
to Eadweard Muybridge) / *Motion Studies
1880–1980* (Homage to Eadweard
Muybridge), 1980, 18'
15. *Kutya éji dala / The Dog's Night Song*, 1983,
147'

Televíziós munkák / TV plays

16. *Katonák / Soldiers*, 1977, 90'
17. *Krétakör / Chalk Circle*, 1978, 95'
18. *Hamlet (A fegyveres filozófus) / Hamlet
(The Armed Philosopher)*, 1981–82, 173'

Videók / Videos

19. *Conversation between East and West*
(Beszélgetés Kelet és Nyugat között),
(társalkotó / co-director: Marcel Odenbach),
1978, 3'20"
20. *Die Geschwister (Testvérek) / Brother and
Sister*, 1982, 27'
21. *Der Dämon in Berlin (A démon Berlinben) /
The Demon in Berlin*, 1982, 28'
22. *Die Geisel (A túszer) / The Hostage*, 1983, 22'
23. *De Occulta Philosophia* (Philo-clip), 1983,
7'08"
24. *Rittersrüstung (Lovagi fegyverzet) / Armour*,
1983, 40'
25. *Either/or in Chinatown (Vagy-vagy a
Chinatownban)*, 1984–85, 37'
26. *Theory of Cosmetics (Kozmetikaelmélet)*,
1985, 12'
27. *Dancing Eurynome (Eurynome tánca)*,
(Mytho-clip), 1985, 3'
28. *Walzer / Waltz* (Lyric-clip), 1985, 3'

Videoantológia / Video anthology

29. *INFERMENTAL* 1981–1990
30. *AXIS* videó/könyv / video/book, 1986

VE TÍTÉSEK	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Szeptember	Október
helyszín: IUMMÚ	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	30	1
I. emelet Auditórium	csütörtök	péntek	szombat	vasárnap	hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	szombat	vasárnap
14.00		Szimpózium Bódy Gábor emlékére 14.00–18.00	P. I. Rövidfilmek 14.00–17.00	Amerikai anzix 14.00–16.00		Agitátorok 14.00–15.10	P. V. Videomunkák 14.00–16.30	Kutya éji dala 14.00–16.30	P. III. Televíziós munkák 14.00–20.00	Előadás 14.00–17.00	P. II. Tanulmányi és Oktatási filmek 14.00–16.30	
15.00						Kutya éji dala 15.10–17.45						
16.00				P. III. Televíziós munkák 16.00–22.00			Amerikai anzix 16.30–18.00	P. I. Rövidfilmek 16.30–19.30	P. III. Televíziós munkák 14.00–20.00	Nárcisz és Psyché 17.00–21.30	P. V. Videomunkák 14.00–16.30	
17.00		P. II. Tanulmányi és oktatási filmek 17.00–19.30			Nárcisz és Psyché 17.45–22.15							
18.00	Megnyitó	Agitátorok 18.30–19.40	P. II. Tanulmányi és oktatási filmek 17.00–19.30	P. V. Videomunkák 19.30–22.00			P. I. Rövidfilmek 18.00–21.00	P. II. Tanulmányi és oktatási filmek 19.30–22.00	P. III. Televíziós munkák 14.00–20.00	Nárcisz és Psyché 17.00–21.30	P. I. Rövidfilmek 19.00–22.00	
19.00	A harmadik 19.00–19.50											
20.00	Tradicionalis kábitószerünk 20.00–20.30	Kutya éji dala 19.40–22.10								Amerikai anzix 20.00–22.00		
21.00												

P. I.: Rövidfilmek: 1. *A harmadik*, 1971, 50' 2. *Fogalmazvány a féltékenységről*, 1972, 20' 3. *Tradicionalis kábitószerünk*, 1973, 24' 4. *Hogyan verekedett meg Jappe és Do Escobar után a világ*, 1974, 40' 5. *Négy bagatell*, 1972–75, 28' 6. *Aldrin* (rendező: Vidovszky László, operatőr: Bódy Gábor), 1976, 5'

P. II.: Tanulmányi- és oktatási filmek: 1. *Filmiskola*, 1976, 82' 2. *Pszichokozmoszok*, 1976, 13'03" 3. *Privát történelem* (társalkotó: Tímár Péter), 1978, 27'23" 4. *Mozgástanulmányok 1880–1980* (Homage to Eadweard Muybridge), 18'

P. III.: Televíziós munkák: 1. *Katonák*, 1977, 90' 2. *Kréta*, 1978, 95' 3. *Hamlet* (A fegyveres filozófus), 1981–82, 173'

P. IV.: Nagyjátékfilmek: 1. *Amerikai anzix*, 1975, 104' 2. *Nárcisz és Psyché*, 1980, 270' 3. *Kutya éji dala*, 1983, 147' 4. *Agitátorok*, (rendező: Magyar Dezső, forgatókönyv: Bódy Gábor), 1969, 82'

P. V.: Videomunkák: 1. *Beszélgetés Kelet és Nyugat között*, (társalkotó: Marcel Odenbach) 1978, 3'20" 2. *Die Geschwister* (Testvérek), 1982, 27' 3. *Der Dämon in Berlin* (A démon Berlinben), 1982, 28' 4. *Die Geisel* (A tús), 1983, 22' 5. *De Occulta Philosophia* (Philo-clip), 1983, 7'08" 6. *Vagy-vagy a Chinatownban*, 1984–85, 37' 7. *Kozmetikaelmélet*, 1985, 12' 8. *Eurynome tánca* (Mytho-clip), 1985, 3' 9. *Walzer* (Lyric-clip), 1985, 3'

SCREENINGS	September	September	September	September	September	September	September	September	September	September	October
locale: ΠΑΜΠ 1 st Floor Auditorium	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1
	Thursday	Friday	Saturday	Sunday	Monday	Tuesday	Monday	Thursday	Friday	Saturday	Sunday
14.00		Symposium to the memory of Gábor Bódy 14.00–18.00	P. I. Short films 14.00–17.00	American Postcard 14.00–16.00		Agitators 14.00–15.10	P. V. Video art works 14.00–16.30	The Dog's Night Song 14.00–16.30	P. III. Tv-plays 14.00–20.00	Lecture 14.00–17.00	P. II. Educational films 14.00–16.30
15.00											
16.00				P. III. Tv-plays 16.00–22.00							
17.00			P. II. Educational films 17.00–19.30					American Postcard 16.30–18.00	P. I. Short films 16.30–19.30		Narcissus and Psyche 17.00–21.30
18.00	Opening	Agitators 18.30–19.40				Narcissus and Psyche 17.45–22.15	P. I. Short films 18.00–21.00				
19.00	The third 19.00–19.50										
20.00	Our Traditional Dope 20.00–20.30	The Dog's Night Song 19.40–22.10	P. V. Video art works 19.30–22.00					P. II. Educational films 19.30–22.00	American Postcard 20.00–22.00		
21.00											

P. I.: Short films: 1. *The Third*, 1971, 50' 2. *Draft on Jealousy*, 1972, 20' 3. *Our Traditional Dope*, 1973, 24' 4. *After Jappe es Do Escobar Fought, How Did the World Come to Fight*, 1974, 40' 5. *Four Bagatells*, 1972–75, 28' 6. *Aldrin* (director: Vidovszky László, camera: Bódy Gábor), 1976, 5'

P. II.: Educational films: 1. *Film School*, 1976, 82' 2. *Psychocosmoses*, 1976, 13'03" 3. *Private History* (co-director: Péter Tímár), 1978, 27'23" 4. *Motion Studies, 1880–1980 (Homage to Eadweard Muybridge)*, 18'

P. III.: Televíziós munkák: 1. *Soliders*, 1977, 90' 2. *Chalk Circle*, 1978, 95' 3. *Hamlet (The Armed Philosopher)*, 1981–82, 173'

P. IV.: Feature films: 1. *American Postcard*, 1975, 104' 2. *Narcissus and Psyche*, 1980, 270' 3. *The Dog's Night Song*, 1983, 147' 4. *Agitators*, (director: Dezsó Magyar, screenplay: Gábor Bódy), 1969, 82'

P. V.: Video art works: 1. *Conversation between East and West*, (co-director: Marcel Odenbach) 1978, 3'20" 2. *Die Geschwister (Brother and Sister)*, 1982, 27' 3. *Der Dämon in Berlin (The Demon In Berlin)*, 1982, 28' 4. *Die Geisel (The Hostage)*, 1983, 22' 5. *De Occulta Philosophia (Philo-clip)*, 1983, 7'08" 6. *Either/Or In Chinatown*, 1984–85, 37' 7. *Theory of Cosmetics*, 1985, 12' 8. *Dancing Eurynome (Mytho-clip)*, 1985, 3' 9. *Waltz (Lyric-clip)*, 1985, 3'

LUMÚ

LUDWIG MÚZEUM
Kortárs Művészeti Múzeum
Museum of Contemporary Art

Nyitva / Open

kedd - vasárnap: 10-20 h
minden hónap utolsó szombatján: 10-22 h
Tuesday - Sunday: 10 am - 8 pm
Open till 10 pm on the last
Saturday of every month

hétfőn zárva / Closed on Mondays

**Művészetek
Palotája**
Budapest

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.

Magyar Nemzeti Filmarchívum
Hungarian National Film Archive

www.lumu.org.hu
www.bodygabor.hu
www.infermental.de

A múzeum fenntartója:

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

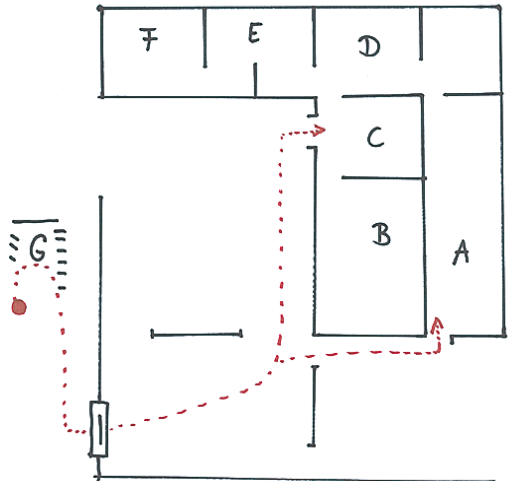
ELITE

PESTI-ÉRTÉK

artotel

LUMÚ II.em./2nd floor

Hommage à Bódy Gábor

- A : Psyche' installáció / installation
- B : Rövidfilmek / short films
- C : Kelet /Nyugat - East /West install.
- D : Tanulmányok - studies
- E : In-fermental + Axis
- F : VIDE|O|LTAR - video altar
- G : De occulta philosophia install.

A múzeum fenntartója:

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

ELITE

PESTI-ÉRTÉK

artotel